

Załącznik do uchwały Nr IX/71/2011 Rady Miejskiej w Lipnie z dnia 20.07.2011

	42-693 Krupski Młyn, ul. Główna 5 tel. (032) 285-70-13, fax (032) 284-84-36, e-mail: atgroupsa@atgroupsa.pl www.atgroupsa.pl www.polskabezazbestu.pl NIP: 645-19-95-494
Inwestor: Gmina Miasta Lipno Pl. Jana Dekerta 8 87- 600 Lipno	
Temat opracowania: PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIASTA LIPNA NA LATA 2011 - 2032	
Zespół wykonawczy:	mgr inż. ŁUKASZ BYSTRZANOWSKI mgr inż. JOANNA FRANKE
Prezes Zarządu	mgr PIOTR BUDZISZ
Przy współpracy z przedstawicielami Urzędu Gminy Miasta Lipna Data opracowania: czerwiec 2011r.	

SPIS TREŚCI:

1.	WSTĘP	5
1.1.	Wprowadzenie.....	5
1.2.	Ogólna charakterystyka Gminy Miasta Lipna	7
1.3.	Cel i zadania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 - 2032”	10
1.4.	Koncepcja zarządzania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011- 2032”.	12
1.5.	Opis zawartości dokumentu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 - 2032”	13
2.	CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	15
2.1.	Występowanie i zastosowanie azbestu.....	15
2.2.	Wpływ azbestu na organizm ludzki.	17
2.3.	Informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.	19
3.	STAN PRAWNY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	21
3.1.	Regulacje ustawowe	21
3.2.	Akty wykonawcze	23
3.3.	Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w aspekcie obowiązującego prawa.	25
3.4.	Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest.....	26
3.5.	Obowiązki wykonawcy prac, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.	32
3.6.	Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest.....	41
3.7.	Zasady składowania odpadów zawierających azbest.....	46
3.8.	Jakie warunki musi spełnić przedsiębiorca, aby rozszerzyć swoją działalność gospodarczą o demontaż i transport wyrobów zawierających azbest.....	49
4.	ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU.	50
4.1.	„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”	50
4.2.	„Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego”.	54
4.3.	„Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla powiatu lipnowskiego na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”	58

4.4. „Gminny Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Miasta Lipno na lata 2008 – 2013 - Aktualizacja”	61
5. GOSPODAROWANIE WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST W GMINIE MIASTA LIPNO	62
5.1. Wyroby zawierające azbest w Gminie Miasta Lipno – rodzaj i ilość – prognoza	62
5.2. Kierunki i możliwości utylizacji odpadów zawierających azbest w Gminie Miasta Lipno	66
5.3. Strategia w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.	68
5.4. Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032”	69
5.5. Oszacowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Miasta Lipna	72
5.6. Możliwości pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu na terenie Gminy Miasta Lipna oraz składowaniem odpadów zawierających azbest	74
6. PODSUMOWANIE	78
7. ZAŁĄCZNIKI	79
Załącznik nr 9	101
8. BIBLIOGRAFIA	124

Spis rysunków i tabel:

Rys.1. Mapa Powiatu Lipnowskiego z podziałem na gminy [źródło: Internet]	8
Rys. 2. Struktura gruntów Gminy Miasta Lipna [źródło: opracowanie własne]	9
Tabela 1. Wskaźniki monitoringu realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”	11
Rys. 3. Schemat zarządzania "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna na lata 2011- 2032" na poziomie lokalnym [źródło: opracowanie własne]	13
Rys. 4. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w układzie wojewódzkim [źródło: „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”]	16
Tabela 2. Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji w Gminie Miasta Lipna.	61
Tabela 3. Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest w Gminie Miasta Lipna.	63
Rys. 5. Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg przypadająca na km ² powierzchni Gminy Miasta Lipno bez uwzględnienia rur wodociągowo-kanalizacyjnych.....	63
Rys. 6. Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg.....	64
Rys.7. Procentowy udział stopnia pilności planowanego terminu usuwania azbestu z obiektów będących własnością osób fizycznych zobrazowane na podstawie spisu z natury.....	64
Rys. 8. Lata pochodzenia (montażu) wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na podstawie spisu z natury – procentowy udział.	65

Rys. 9. Procentowy udział oceny stanu wyrobów zawierających azbest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji.....	65
Tabela 4. Harmonogram działań zmierzający do usunięcia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032.	71
Tabela 5. Oszacowany koszt usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.	73
Tabela 6. Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	75

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032” zwany dalej Programem wraz z przeprowadzoną w czerwcu 2011r. inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest powstał na zamówienie władz gminy i ma na celu:

- wypełnienie obowiązku ustawowego dot. posiadania i wdrażania Programu,
- spowodowanie w konkretnej perspektywie czasowej wyeliminowania wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy.

Ponadto powstanie Programu otwiera drogę do dofinansowania działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (utyлизacją) wyrobów azbestowych wreszcie jego realizacja wpłynie wydatnie na poprawę stanu środowiska poprzez podwyższenie jakości powietrza atmosferycznego, a tym samym zwiększy komfort życia, pracy i wypoczynku w gminie, podnosząc efektywnie atrakcyjność gminy oraz wartość materialną obiektów, tym samym poprawiając status ekonomiczny mieszkańców.

W „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032”, w oparciu o wyniki analiz stanu istniejącego (na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji) opracowano kierunki działań i wytyczono cele oraz zadania strategiczne (z podaniem harmonogramów realizacji i określeniem kosztów eksploatacyjnych systemu oraz kosztów inwestycyjnych zadań). Realizacja tych działań umożliwi spełnienie obowiązujących wymogów prawnych, uporządkowanie i scentralizowanie gospodarki odpadami zawierającymi azbest oraz poprawę jakości środowiska na terenie Gminy Miasta Lipna.

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Szerokie jego rozpowszechnienie nastąpiło w okresie ostatnich 100 lat. Z uwagi na swoje niewątpliwe zalety (unikalne właściwości), takie jak miękkość, giętkość, ognioodporność, odporność na działanie mrozu, na działanie kwasów, elastyczność, dobre właściwości mechaniczne i małe przewodnictwo cieplne wykorzystywany był chętnie jako cenny surowiec również w Polsce. Azbest już w czasach starożytnych postrzegano jako jedwab tajemniczego świata minerałów. Azbest stosowany był w produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim (co najmniej około 85%) do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych, a także, w mniejszych ilościach, do produkcji rur, rozmaitych kształtek do kanałów wentylacyjnych, instalacyjnych i innych.

Produkcja płyt azbestowo - cementowych na ziemiach polskich rozpoczęła się w 1907 roku i trwała do roku 1998r. W wyniku szerokiego zastosowania praktycznego materiały zawierające azbest należą do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i z tego powodu powinny podlegać sukcesywnej eliminacji. Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych, a gospodarka nimi wymaga prawidłowego podejścia oraz szczególnej kontroli. Zasady postępowania z odpadami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów m.in. ustawa o zakazie stosowania azbestu, ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach oraz związane z nimi rozporządzenia wykonawcze. Ostatnia nowelizacja ustawy o zakazie stosowania azbestu z 22 grudnia 2004 r. praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce. Do rozwiązania pozostaje natomiast – bardzo ważny ze względu na zdrowie ludzi i stan środowiska – problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów zawierających azbest. Groźne dla zdrowia są włókna azbestu (respirabilne), wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc. Włókna powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 marca 2010 roku przyjęła "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032". Realizacja zadań przewidzianych w tym "Programie (...)" wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach:

- centralnym: Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki, Główny Koordynator "Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032"
- wojewódzkim: wojewoda, samorząd województwa,
- lokalnym: samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Ponadto Program przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Aby przewidziane w „Programie (...)” zadania mogły zostać zrealizowane niezbędne jest zaangażowanie administracji publicznej wszystkich stopni oraz różnych instytucji na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” zakłada na poziomie lokalnym realizację zadań Programu przy zaangażowaniu zarówno samorządów powiatowych jak i gminnych. Do kompetencji samorządów winno należeć: nadzorowanie realizacji Programu i wykorzystania przyznanych środków finansowych, prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, np. w stosunku do uboższych właścicieli obiektów – częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat; inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Gmina Miasta Lipna kładzie duży nacisk na stan środowiska naturalnego. Dzięki dofinansowaniu otrzymanym w ramach konkursu „Azbest!” organizowanym przez Ministerstwo Gospodarki, wychodząc naprzeciw rozwiązaniu problemu likwidacji azbestu na swoim terenie, zleciła przeprowadzenie inwentaryzacji odpadów zawierających azbest z obiektów budowlanych mieszczących się na terenie gminy oraz opracowanie niniejszego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032”.

1.2. Ogólna charakterystyka Gminy Miasta Lipna

Lipno położone jest w województwie kujawsko – pomorskim, na terenie Pojezierza Dobrzyńskiego nad rzeką Mień, dzielącą miasto na część północną i południową. Z punktu widzenia Środowiska naturalnego, obszar Lipna położony jest głównie w jednej jednostce geograficznej - Wysoczyźnie Dobrzyńskiej, rozciągniętej równoleżnikowo dolinę rzeki Mień i uchodzących do niej licznych dolinek bocznych.

Miasto Lipno liczy 14.883 mieszkańców i posiada największy udział procentowy w ogólnej liczbie ludności powiatu lipnowskiego i stanowi ok. 23% ogółu ludności powiatu, na koniec roku 2006 stanowiła 0,71% ogółu ludności woj. kujawsko – pomorskiego. Nadanie praw miejskich datuje się na rok 1349.

Rys.1. Mapa Powiatu Lipnowskiego z podziałem na gminy [źródło: Internet]

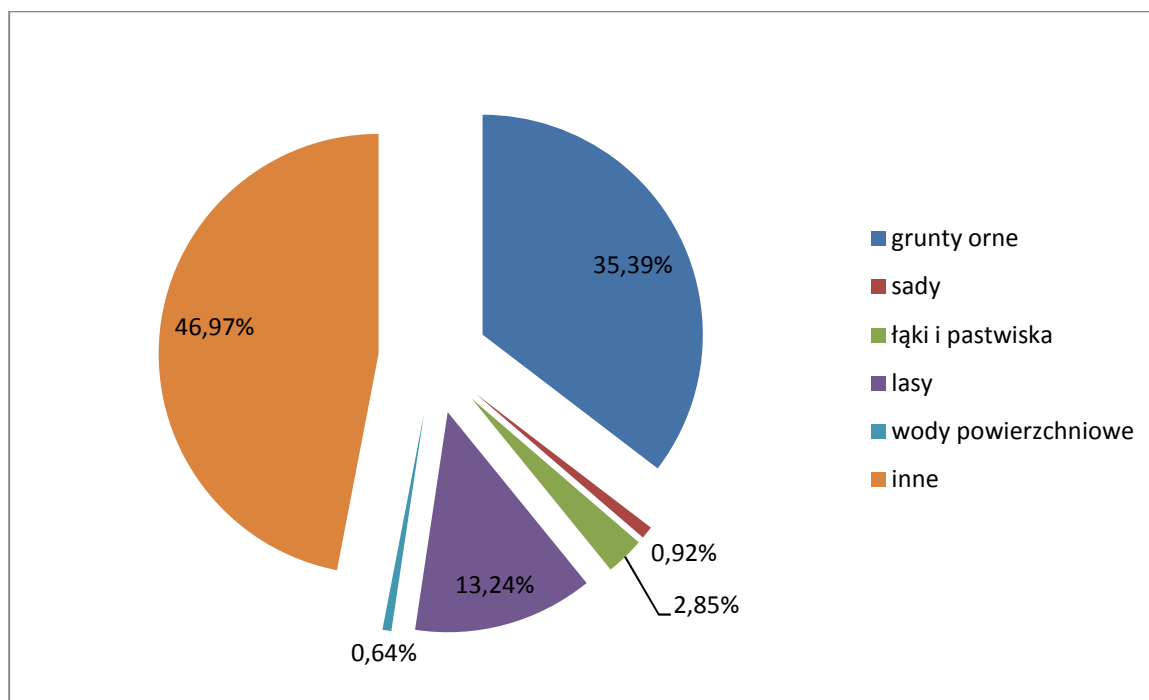
Ogólna powierzchnia miasta Lipna wynosi 10,88 km², co stanowi 1,07% powierzchni powiatu lipnowskiego, 0,07 % województwa kujawsko – pomorskiego.

Miasto Lipno jako jednostka osadnicza o przewadze funkcji nierolniczej i zabudowy miejskiej charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą użytkowania ziemi. W granicach administracyjnych miasta Lipna struktura użytkowania ziemi kształtuje się następująco:

- ❖ użytki rolne - czyli grunty użytkowane i wykorzystywane rolniczo zajmują 40,8%. Większe ich przestrzenie koncentrują się na obrzeżach miasta;
- ❖ grunty orne - jako rolnicza przestrzeń produkcyjna stanowi 385 ha ogólnej powierzchni użytków rolnych miasta (86,7%);
- ❖ sady - jako plantacje wieloletnie zajmują 10 ha, co stanowi 2,2% użytków rolnych. Występują głównie na obrzeżach miasta w bezpośrednim sąsiedztwie, zabudowy mieszkają-siedliskowej, tworząc tzw. produkcyjną zieleń przyzagrodową;
- ❖ trwałe użytki zielone - głównie łąki, które w ogólnej powierzchni użytków rolnych zajmują 31ha, co stanowi 6,98%. Koncentrują się głównie w dolinie rzeki Mień oraz podmokłych zagłębieniach terenowych;

- ❖ lasy - zajmują powierzchnię 144 ha, co stanowi 13.23% ogólnej powierzchni miasta. Koncentrują się we wschodniej i zachodniej części miasta, w sąsiedztwie doliny rzeki Mień;
- ❖ wody powierzchniowe - w ogólnej powierzchni miasta zajmują 7 ha, co stanowi 0,6%. Są to głównie wody płynące rzeki Mień, która stanowi oś hydrograficzną dla miasta Lipna;
- ❖ pozostałe tereny - zajmują 45,4 % ogólnej powierzchni miasta. Są to głównie tereny zajęte pod komunikację oraz zabudowę miejską o różnych funkcjach mieszkalnych, usługowych, administracyjnych itp.

Rys. 2. Struktura gruntów Gminy Miasta Lipna [źródło: opracowanie własne]

Elementem dominującym w topografii Miasta jest pradolina rzeki Mień, nazywana również Lipnianką. Wypływa ona z jeziora Likieckiego i przepływając przez zespół jezior skępskich kieruje się na zachód ku Wiśle. Jej długość wynosi 39,4 km, a powierzchnia dorzecza 374,4km².

1.3. Cel i zadania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 - 2032”

Nadrzędnym długoterminowym celem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032” jest:

Wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków powodowanych azbestem u mieszkańców Gminy Miasta Lipna oraz likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne.

Cel ten pozostaje w ścisłej relacji z celami zdefiniowanymi w krajowym "Programie (...)". Osiągnięcie tego celu będzie możliwe w perspektywie długoterminowej (okres ok. 21 lat) poprzez usunięcie z terenu gminy stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest do 2032 roku.

Ogólnym zadaniem Programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. Zatem w Programie ujęto zagadnienia:

- Edukacji poprzez informowanie społeczeństwa Gminy Miasta Lipna o szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz o sposobach bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- Współpracy z lokalnymi mediami oraz organizacjami społecznymi,
- Utworzenia centrum danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest,
- Podejmowania w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych,
- Współpracy z wojewodą, samorządem województwa oraz samorządem powiatowym, w zakresie zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 marca 2010r.,

- Pozyskania środków na bezpieczną likwidację wyrobów zawierających azbest,
- Współpracy z przedsiębiorstwami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Niniejszy Program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z założeniami ogólnopolskiego. Zakłada on realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzację i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest. Wiedza o tym ile jest azbestu, w jakiej postaci i jego stanie oraz gdzie jest zlokalizowany była dotychczas niewielka;
2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania;
3. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu;
4. Odbiór i unieszkodliwienie odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych;
5. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom oraz mieszkańcom.

Tabela 1. Wskaźniki monitoringu realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”

Lp.	Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary
1.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni miasta przed rozpoczęciem realizacji Programu	m ² /rok
2.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni miasta w kolejnych latach realizacji Programu	m ² /rok
3.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją Programu	%
4.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w poprzednim roku realizacji Programu	%
5.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
6.	Ilość dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest	szt.

6. Okresowa weryfikacja i aktualizacja zapisów Programu,

7. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym i jednostkom organizacyjnym miasta w usuwaniu odpadów zawierających azbest.

Cele i zadania zostały sprecyzowane w rozdziale 5.

Gmina Miasta Lipna sfinansuje koszty:

1. demontażu pokrycia dachowego;
2. załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest i ich transport;
3. ich składowania i unieszkodliwiania.

Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest w danym roku uzależniona będzie od ilości środków finansowych pochodzących z funduszy własnych i zewnętrznych.

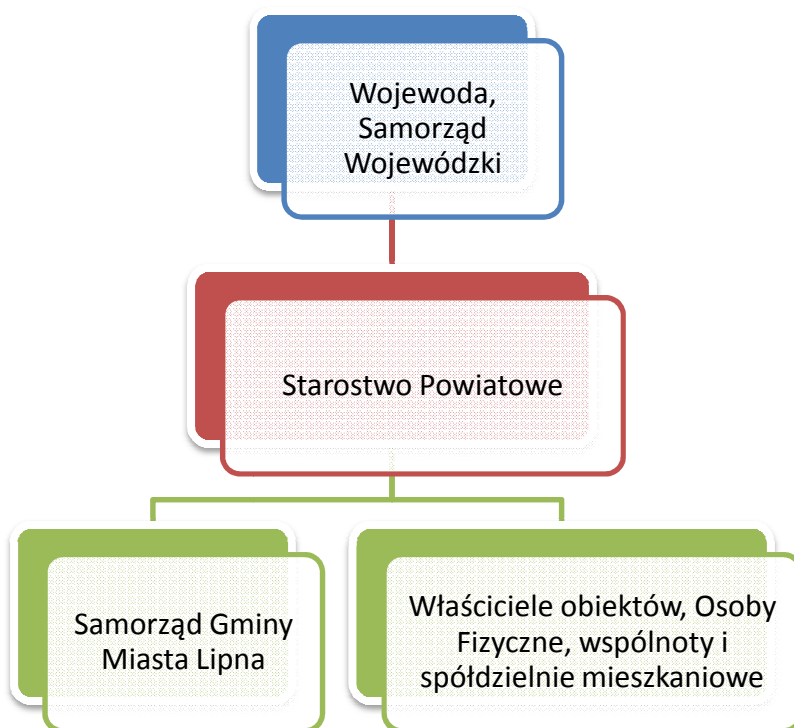
Rada Miejska będzie uchwałała corocznie w budżecie miasta stosowne środki na realizację Programu.

Gmina Miasta Lipna będzie podejmowała starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych, a w szczególności z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

1.4. Koncepcja zarządzania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011- 2032”.

Interdyscyplinarność „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 - 2032” powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania przewidziane w Programie będą realizowane na czterech płaszczyznach co przedstawia poniższy schemat.

Rys. 3. Schemat zarządzania "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna na lata 2011- 2032" na poziomie lokalnym [źródło: opracowanie własne]

Zarządzanie, organizację i wdrażanie Programu powierza się organom Gminy Miasta Lipna w ramach swych kompetencji i określonych zadań (Rada Miejska, Burmistrz). Jednostką koordynującą działania w zakresie organizacji, wdrażania i realizacji Programu będzie osoba zajmująca się ochroną środowiska i gospodarką komunalną w Urzędzie Gminy Miasta Lipna.

1.5. Opis zawartości dokumentu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 - 2032”

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi przygotowania Programu w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, niniejszy dokument zawiera:

Rozdział 1.

- **Wstęp.** W rozdziale ujęto informacje ogólne nt. obowiązków przypisanych gminie wynikających z realizacji krajowego Programu; charakterystykę Gminy Miasta Lipna, nadrzędny długoterminowy cel i zadania Programu oraz koncepcję zarządzania Programem.

Rozdział 2.

- **Charakterystyka wyrobów zawierających azbest i oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka.** W tym rozdziale przedstawiono charakterystykę azbestu i jego zastosowanie, sposoby bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest i metody ich usuwania, oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzi oraz zasady informowania o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.

Rozdział 3.

- **Stan prawny w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest.** W rozdziale tym przedstawiono wybrane akty prawne dotyczące użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Rozdział 4.

- **Zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie usuwania azbestu.** W rozdziale przedstawiono koncepcję zarządzania Programem oraz zadania w zakresie zarządzania Programem na poszczególnych poziomach.

Rozdział 5.

- **Gospodarowanie wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Miasta Lipna.** W rozdziale przedstawiono ilość wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia wraz z pojemnością potrzebnych składowisk oraz strategię w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, tj. cele w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej wraz z harmonogramem realizacji przedsięwzięć i ich kosztami oraz źródłami finansowania.

Rozdział 6.

- **Wnioski końcowe.** Podsumowanie wraz z wnioskami.

2. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

2.1. Występowanie i zastosowanie azbestu.

Azbest jest nazwą handlową odnoszącą się do sześciu minerałów włóknistych. Pod względem chemicznym są to uwodnione krzemiany magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Rozróżnia się następujące typy azbestu: chryzotyl (włóknista odmiana serpentynu, tj. uwodnionego krzemianu magnezu), amozyt (krzemian żelazowo-magnezowy, krokidolit (krzemian sodowo-żelazowy), antofilit (krzemian magnezowy zawierający żelazo).

Pomimo, iż występowanie azbestu w przyrodzie jest dość powszechne, tylko w kilku miejscach na świecie prowadzona była jego eksploatacja na skalę przemysłową. Polska nie posiada złóż azbestu nadających się do eksploatacji przemysłowej.

Właściwości azbestu takie jak: duża odporność na wysokie i niskie temperatury, niewielkie przewodnictwo cieplne i odporność na działanie czynników chemicznych sprawiły, że stał się on powszechnie wykorzystywany jako cenny surowiec również w Polsce.

Azbest szeroko stosowany był w kilku dziedzinach gospodarki, przede wszystkim w budownictwie, ale także w energetyce, transporcie i przemyśle chemicznym. Najważniejszymi zastosowaniami azbestu są:

- wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10 do 35% azbestu;
- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych. Zawierają one w zależności od przeznaczenia od 75 do 100% azbestu, głównie chryzotylu;
- wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione,
- wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców,
- wyroby tekstylne: sznury i maty,
- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

Wśród wyrobów azbestowych można wydzielić dwie grupy produktów:

- ❖ **wyroby miękkie** (łamliwe, kruche) o gęstości mniejszej niż 1000 kg/m^3 – charakteryzują się dużym procentowym udziałem azbestu (ponad 60%) i małym udziałem spoiwa, przez co łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując duże emisje pyłu azbestowego, a tym samym bardziej szkodliwe dla zdrowia (np. wyroby tkane i przędzone, płaszcze azbestowo-gipsowe, płyty i tektury miękkie, płytki podłogowe PCW, elementy uszczelkowe sprzętu AGD),
- ❖ **wyroby twarde** (niekruche, sztywne) o gęstości większej niż 1000 kg/m^3 – wyroby powszechnie stosowane w budownictwie, o niskiej procentowej zawartości minerałów azbestowych (poniżej 20%) i wysokiej zawartości substancji wiążącej (np. cementu), dzięki czemu bardzo trwałe i emitujące małe ilości pyłu azbestowego (głównie w wyniku obróbki mechanicznej), a tym samym mniej groźne dla zdrowia (np. płyty płaskie i faliste azbestowo-cementowe, rury azbestowo-cementowe, elementy konstrukcji wielokondygnacyjnych, przewody kominowe, zsypy).

Szacuje się (w skali kraju), że ok. 96% ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest stanowią płyty azbestowo-cementowe (faliste i płaskie). Od lat 80-tych ubiegłego wieku produkcja i zużycie azbestu na świecie systematycznie malało, przy czym począwszy od roku 2001 obserwuje się trend wzrostowy w tym zakresie. W 2005 r. światowa produkcja azbestu wynosiła ok. 2,4 mln ton rocznie. Najwięksi producenci azbestu to Rosja, Chiny, Kazachstan, Kanada, Brazylia i Zimbabwe, zaś największymi konsumentami tego surowca są kraje Azji, Ameryki Południowej oraz byłego Związku Radzieckiego.

Rys. 4. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w układzie wojewódzkim [źródło: „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”]

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce rozpoczęła się w 1907 roku w Krakowie, następnie w Lublinie (ok.1910r.) i w Ogrodzieńcu k/Zawiercia (ok. 1920r.). Jednak stosowanie azbestu na szeroką skalę na terenie Polski w budownictwie nastąpiło w latach 60-tych, po uruchomieniu następnych 4 dużych zakładów wyrobów azbestowo-cementowych. Głównym surowcem stosowanym do produkcji był azbest chryzotylowy, ale do połowy lat osiemdziesiątych do produkcji rur ciśnieniowych stosowany był także krokidolit oraz niewielkie ilości amozytu.

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce została zakazana ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. *o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. Nr 101, poz. 628 z 1997 r. i Nr 156 z 1998 r.). Zgodnie z ustawą w Polsce do 28 września 1998 r. została całkowicie zakończona produkcja płyt azbestowo-cementowych (a wcześniej innych wyrobów zawierających azbest).

Natomiast po 28 marca 1999 r. obowiązuje zakaz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Wyjątek stanowią wyroby z zawartością azbestu, które nie posiadają jeszcze swoich zamienników ze względu na ekstremalne warunki pracy. Wykaz takich wyrobów zawarty jest w rozporządzeniach ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzania na polski obszar celny. Dotyczy to azbestu włóknistego sprowadzanego do produkcji diafragmy wykorzystywanej do elektrolizy przeponowej przy produkcji chloru i wyrobów azbestowo-kauczukowych.

2.2. Wpływ azbestu na organizm ludzki.

Wyroby azbestowe, zastosowane jako materiał budowlany nie stanowią zagrożenia dla mieszkańców, jeżeli są prawidłowo eksploatowane.

Chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu (oznacza to, że dopóki włókna nie są uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia). Azbest może być także obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd przenika do organizmu człowieka. Jednak nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest dostający się do organizmu drogą pokarmową jest szkodliwy dla zdrowia.

Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach,
- użytkowanie wyrobów azbestowych co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. Są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń. Stosowanie wyrobów azbestowych, a w konsekwencji możliwość uwalniania włókien azbestu do środowiska, spowodowało wzrost zainteresowania zdrowotnymi skutkami środowiskowej ekspozycji na azbest.

Wielkość zagrożenia zdrowia zależna jest od rodzaju azbestu, wielkości włókien i ich stężenia w powietrzu oraz czasu narażenia. Największe zagrożenie stanowią włókna respirabilne, tzn. występujące w trwałej postaci w powietrzu i mogące przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Mają one średnicę mniejszą od 3 μm i są dłuższe niż 5 μm , przy czym najbardziej szkodliwe są włókna o długości ok. 20 μm . Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną chorób układu oddechowego tj.: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc oraz międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej (nowotworów o wysokiej złośliwości).

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne.

Między pierwszym narażeniem a pojawieniem się patologii (zwłaszcza nowotworów) występują długie okresy. Czyli aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20-40 lat temu.

Analizując szkodliwość azbestu i jego wpływ na organizm ludzki należy pamiętać, iż azbest jest praktycznie niezniszczalny, zaś groźny dla zdrowia ludzi jest wtedy, gdy jego elementarne włókna znajdują się we wdychanym powietrzu. Azbest zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwolnienie się włókien do powietrza nie stanowi żadnego zagrożenia dla zdrowia.

2.3. Informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.

Głównym celem informowania o ryzyku jest dostarczenie informacji o zagrożeniu osobom i społecznościom narażonym na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe (zgodnie z zasadami wynikającymi z odpowiednich przepisów prawnych). Uzyskane informacje stanowią podstawę do opracowywania różnych wariantów strategii zmniejszania ryzyka, które brane są pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących ich wdrażania.

Proces informowania i rzetelności przekazywanej informacji zależą zarówno od poziomu merytorycznego, możliwości i umiejętności oceny oszacowania ryzyka, jak i od warunków polityczno-społecznych (polityka informacyjna, wolna prasa współpracująca ze specjalistami oceniającymi zagrożenie, itp.).

Zgodnie z definicją zaproponowaną przez Narodową Radę ds. Badań Naukowych Stanów Zjednoczonych "Informowanie o ryzyku jest procesem wzajemnego współdziałania jednostek, grup i instytucji w wymianie informacji i opinii o istocie zagrożenia (...)". Pod hasłem "współdziałanie" należy rozumieć współpracę ze społeczeństwem specjalistów oceniających ryzyko ze specjalistami zajmującymi się zarządzaniem ryzykiem, a więc: epidemiologów, przedstawicieli ministerstwa zdrowia, środowiska, przemysłu, a także grup zaangażowanych w problematykę ochrony środowiska.

Informowanie społeczności o ryzyku związanym z narażeniem na czynniki szkodliwe (w tym azbest) jest sprawą delikatną i bardzo trudną, wymagającą angażowania opinii publicznej w proces szacowania ryzyka i informowania o nim. Istotne znaczenie odgrywa właściwe rozeznanie podstawowych zagadnień przez wszystkich zainteresowanych partnerów.

Agencja Ochrony Środowiska (EPA – Environmental Protection Agency) opublikowała szereg dokumentów zawierających zasady informowania o ryzyku. Powszechnie stosuje się siedem podstawowych zasad:

- (1) Akceptuj i angażuj społeczność jako równorzędnego partnera,
- (2) Starannie planuj sposób przekazywania informacji o zagrożeniu, a następnie oceniaj wyniki komunikowania się,
- (3) Uważnie słuchaj tego, co mają ci do przekazania inni,
- (4) Bądź uczciwy, szczery i otwarty,
- (5) Koordynuj wysiłki i współpracuj z innymi (grupami, ośrodkami) w procesie przekazywania informacji,

- (6) Nawiązuj współpracę ze środkami masowego przekazu i przekazuj informacje przygotowane zgodnie z regułami środków masowego przekazu,
- (7) Mów jasno i życzliwie.

2.3.1.Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania azbestu

Specyficzne właściwości fizyko-chemiczne odmian azbestu takie jak wytrzymałość, ognioodporność, elastyczność, złe przewodnictwo cieplne i elektryczne, spora dźwiękochłonność, znaczna odporność na działania różnorodnych czynników chemicznych umożliwiły, z jednej strony jego powszechne zastosowanie w bardzo szerokim zakresie, a z drugiej strony, za sprawą tych samych właściwości odpady azbestowe w postaci zużytych wyrobów z różnym jego udziałem, są niezwykle trudne do unieszkodliwiania. Główne czynniki jakie wpływają na zmniejszenie trwałości wyrobów zawierających azbest jest oddziaływanie mechaniczne oraz brak konserwacji materiału. Podstawą bezpiecznego postępowania z materiałami zawierającymi azbest jest eliminacja lub co najmniej minimalizacja ryzyka emisji włókien azbestu do otoczenia w skutek działań mechanicznych i złej konserwacji materiału. Zatem dopuszczalna jest eksploatacja materiałów zawierających azbest w dobrym stanie technicznym, o nieuszkodzonej powierzchni, ewentualnie odpowiednio zabezpieczonej np. przez pomalowanie. W wypadku usuwania takich materiałów konieczne jest ich zwilżenie wodą, usuwanie, gdy jest to możliwe wyrobów w całości, unikając ich łamania i przy zachowaniu pracy ręcznej, oraz przy zabezpieczeniu – odizolowaniu pola prac od otoczenia. Odpowiednie oddzielenie pola prac od otoczenia ma zapobiegać ewentualnemu skażeniu azbestem. Na stanowisku pracy należy monitorować stężenia włókien azbestu w powietrzu, a po zakończeniu prac sprawdzić na okoliczność ewentualnego wystąpienia azbestu (czystość) miejsce prac i najbliższe otoczenie. Należy mieć świadomość, że pojęcie stężeń dopuszczalnych w przypadku azbestu (tak jak innych substancji rakotwórczych) jest umowna i stanowi kompromis między wymaganiami medycyny a możliwościami techniki. Tendencją działań UE jest ograniczenie NDS (najwyższe dopuszczalne stężenia) do możliwego minimum.

Skala problemu związanego z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest jest ogromna ze względu na dużą ich ilość. Dlatego dąży się obecnie do opracowania nowych sposobów unieszkodliwiania azbestu. Taką metodę o nazwie MTT opracowała firma ATON-HT. Ta innowacyjna metoda polega na zastosowaniu termicznej destrukcji niebezpiecznych włókien azbestowych poprzez nagrzewanie ich energią mikrofalową. Podczas tego procesu odpad zawierający azbest po wstępnym skruszeniu ulega nagrzaniu

do temp. 900-1100°C, a następnie struktura krystaliczna włókien ulega przemianie w formę bezpostaciową.

Zalety tej metody to:

- ❖ bezpieczeństwo technologii dla otoczenia,
- ❖ proces bezodpadowy,
- ❖ linia technologiczna przewożna na dwóch kontenerach, do montażu na miejscu,
- ❖ konkurencyjny koszt w stosunku do metody składowania,
- ❖ proces unieszkodliwiania w pełni zgodny z regulacjami wprowadzonymi na terenie Unii Europejskiej.

3. STAN PRAWNY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest oraz przepisy prawne dotyczące azbestu regulują szerokie spektrum zagadnień, a co z tym się wiąże znajdują się w wielu aktach prawnych. Regulacje prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest zostały oparte na przepisach obowiązujących w Unii Europejskiej.

W niniejszym opracowaniu omówiono podstawowe akty prawne, regulujące zasady postępowania z azbestem oraz z wyrobami go zawierającymi na terytorium Polski.

3.1. Regulacje ustawowe

1. *Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U z 2004 r. Nr 3, poz.20 z późn. zm.). Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Nowelizacja wprowadzona ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. „o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest” (Dz. U. Nr 10, poz. 72, z 2005 r.) stanowi, że od dnia 1 stycznia 2005 r. w Polsce - podobnie jak w całej Unii Europejskiej – obowiązuje zakaz stosowania i obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.
2. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane* (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.), Określa zasady przewozu kolejną towarów niebezpiecznych,

obowiązki uczestników tego przewozu, zasady dokonywania oceny zgodności ciśnieniowych urządzeń transportowych, uprawnienia doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu oraz organy i jednostki właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach;

3. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Ustawa ta jest podstawowym aktem prawnym w prawodawstwie polskim, regulującym zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a szczególności ustaliła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbestu).

4. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach* (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 185 poz. 1243 z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych (wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest) zatwierdzenia – przez właściwego marszałka województwa – programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest).

Wytwórcy odpadów zawierających azbest muszą zatem zalegalizować swoją działalność w tym zakresie zgodnie z w/w przepisami.

5. *Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy* (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.). Określa zasady sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy.

6. *Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw* (Dz. U. z 2001r., Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.).

7. *Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych* (Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.).

8. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym* (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1495z późn. zm.).

3.2. Akty wykonawcze

1. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów* (Dz. U. z 2001r., Nr 112, poz. 1206 z późn. zm.) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:
 - 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
 - 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
 - 10 11 81* - odpady zawierające azbest,
 - 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
 - 15 01 11* - opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
 - 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
 - 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
 - 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
 - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.
2. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. z 2009r., Nr 124, poz. 1033 z późn. zm.) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
3. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny* (Dz. U. z 2002r., Nr 191, poz. 1595 z późn. zm.). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:
 - 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest;
 - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest;Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

4. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy* (Dz. U. z 2002r., Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87 z późn. zm.) określa limity stężenia azbestu w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio:

-dla 1 godziny – 250 włókien/m³

-dla roku kalendarzowego – 2 350 włókien/m³.

5. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów* (Dz. U. Nr 61, poz. 549 oraz z 2009r., Nr 39, poz.320 z późn. zmianami.). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.

6. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia* (Dz. U. z 2003r., Nr 120, poz. 1126 z późn. zm.) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.

7. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. z 2004r., Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest - obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. W/w podmioty przechowują egzemplarz oceny (łącznie ze stosowną dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art.

64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.)

8. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy* (Dz. U. z 2004r., Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki pracodawcy przy prowadzeniu prac w kontakcie ze szkodliwymi substancjami (w tym z azbestem).
9. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne* (Dz. U. z 2005r., Nr 187, poz. 1571 późn. zm.).
10. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest.* (Dz. U. z 2011 Nr 8, poz. 31 z późn. zm.). Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest - oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do wojewody.

3.3. Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w aspekcie obowiązującego prawa.

Przepisy określające zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest narzuciły szereg obowiązków, zarówno na właścicieli obiektów i urządzeń, gdzie został użyty azbest jak i na prowadzących wszelkiego rodzaju prace związane z usuwaniem bądź transportem czy umieszczeniem na składowisku wyrobów i odpadów zawierających azbest – procedury postępowania przedstawiono w rozdziałach poniżej.

Grupa I.

Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest

•**Procedura 1.** Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

•**Procedura 2.** Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II.

Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

•**Procedura 3.** Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

•**Procedura 4.** Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, oczyszczeniu obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III.

Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

•**Procedura 5.** Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV.

Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

•**Procedura 6.** Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest

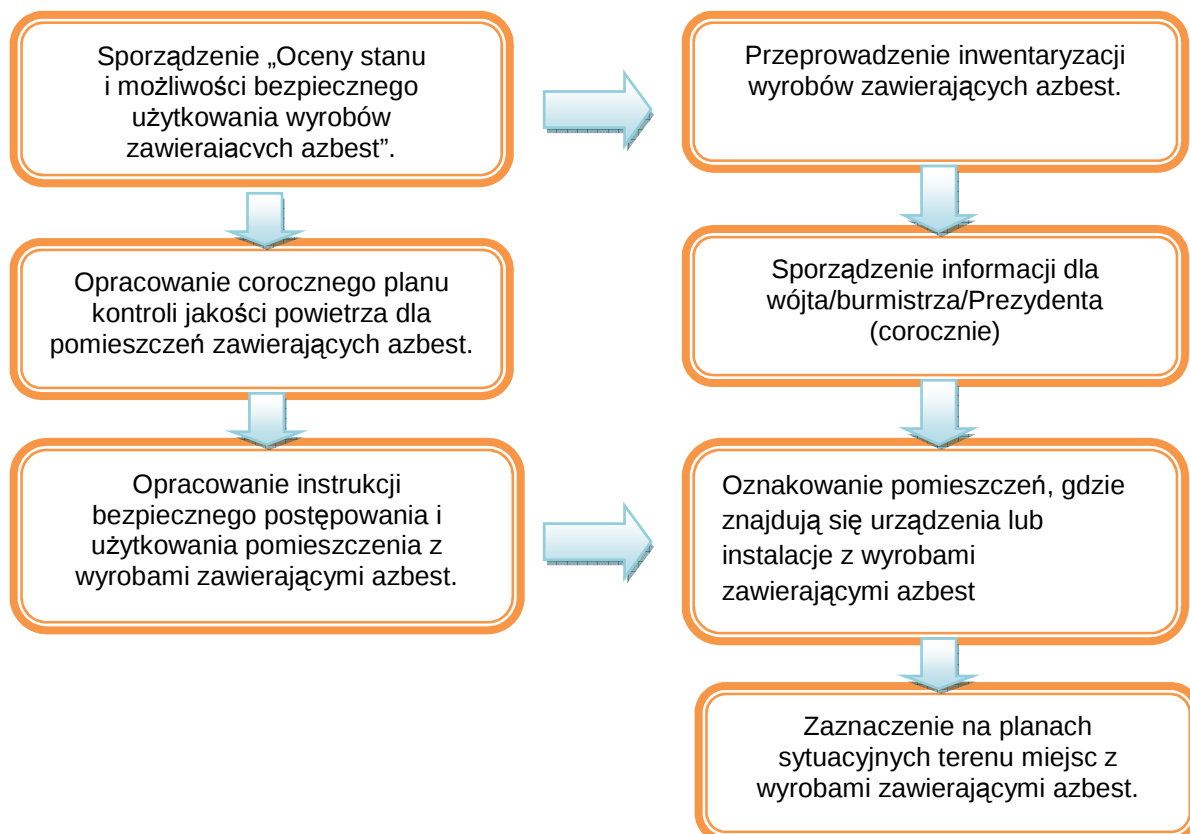
3.4. Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

PROCEDURA 1.

Zakres procedury obejmuje przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Źródło: Oczyszczanie z azbestu województwa śląskiego, drogi i możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w jednym egzemplarzu „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik 1). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn. jeśli podczas przeprowadzonej oceny stwierdzono następującą ilość sumy wszystkich punktów:

- Stopień pilności I od 120 punktów - wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie.
- Stopień pilności II od 95 do 115 punktów - wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku
- Stopień pilności III do 90 punktów - wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się w jednym egzemplarzu ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, ocenę przechowuje się łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest. Wzory informacji według załączników:

Załącznik nr 2 – Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

Załącznik nr 3 – Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Informacje przedkłada się corocznie celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (zał. nr 4),
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw.

„miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

PROCEDURA 2:

Zakres obowiązków obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Źródło: Oczyszczanie z azbestu województwa śląskiego, drogi i możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu. Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny (...)”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30, ust. 7 ustawy – Prawo budowlane (załącznik nr 7). Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac. Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością. Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5-lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

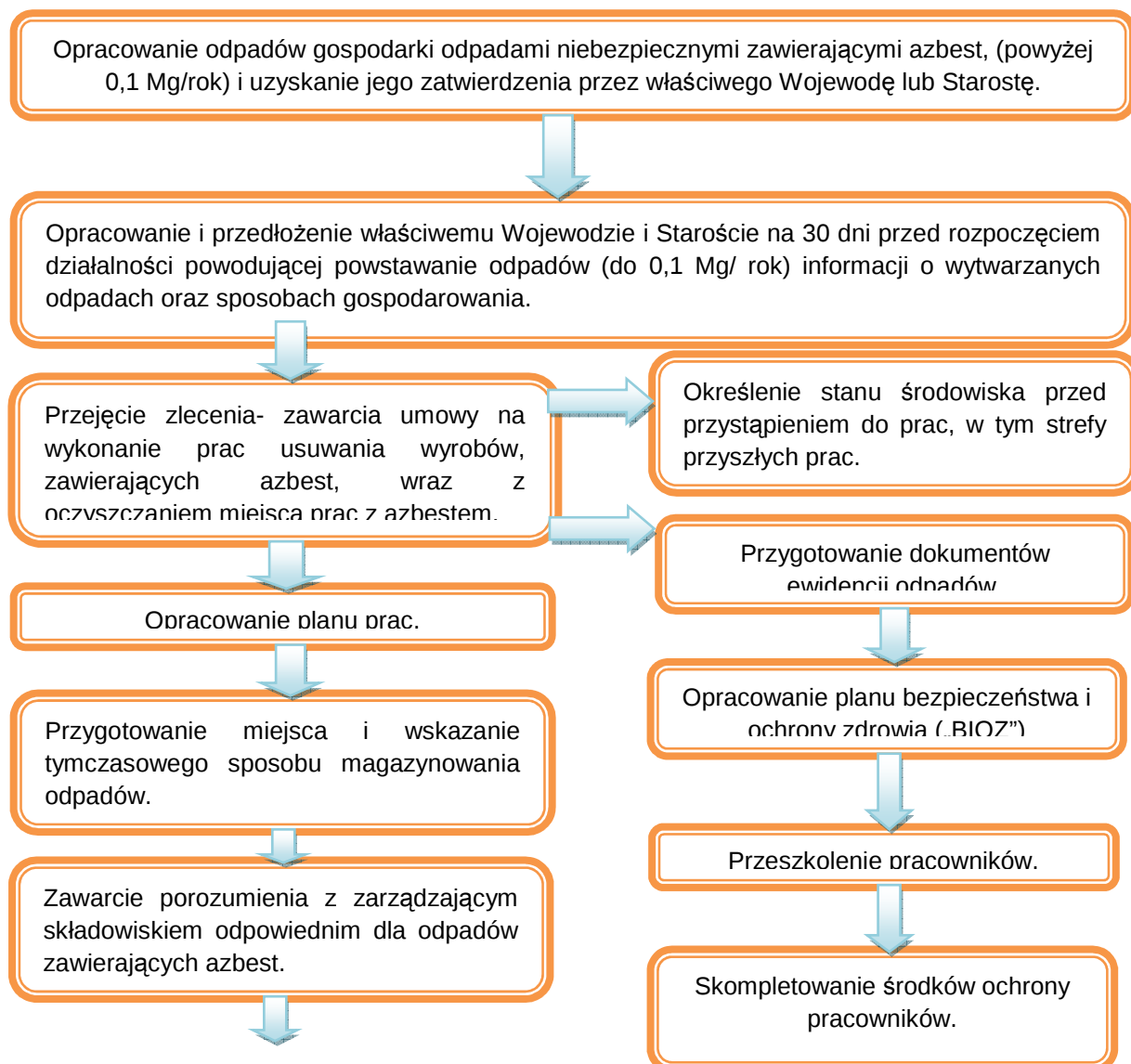
3.5. Obowiązki wykonawcy prac, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

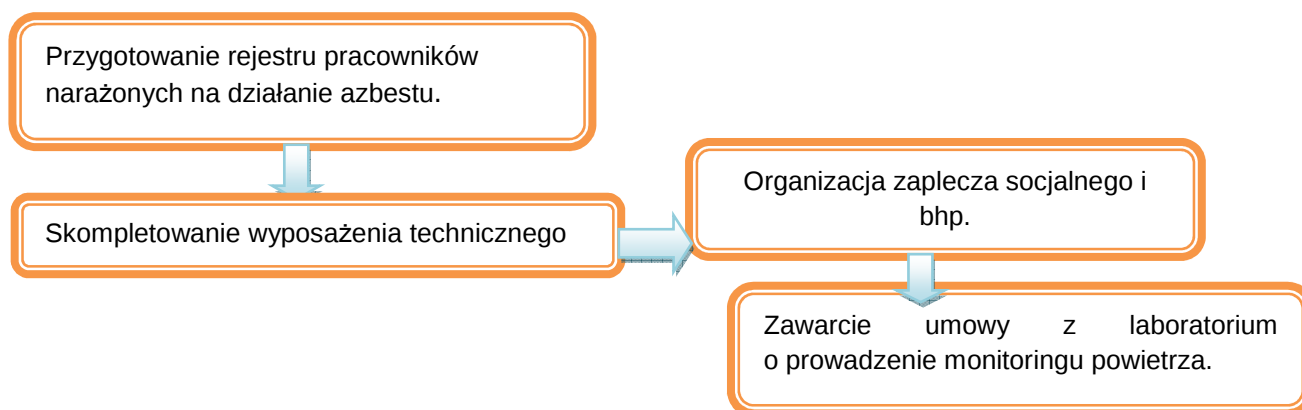
Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji azbestu.

Zakres obowiązków obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

PROCEDURA 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Źródło: Oczyszczanie z azbestu województwa śląskiego, drogi i możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2002r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (art. 3 ust 2 pkt. 22) „wytwórcą odpadów - rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów, oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej”.

Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością będącą obowiązkiem przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 1 Mg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest, w której należy podać czas prowadzenia działalności związanej z wytworzeniem odpadów oraz uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, wojewodę lub starostę.

Marszałek województwa zatwierdza programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których raport jest obligatoryjnie wymagany a dla pozostałych przedsięwzięć program zatwierdza starosta. (Zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt. 1, 2, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz.1243 ze zm.),

Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej program, powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych jakie przewidziano do wytwarzania, a w przypadku gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytworzenia w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów.

Wytwórca odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów, opracowuje i składa właściwemu wojewodzie lub staroście informację w 4-ch egzemplarzach (art. 24 ust 1 ustawy o odpadach), o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania. Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów.

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie

wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba że działalność taka wymaga zezwolenia.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy konieczne jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem technicznych środków,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,
- zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,
- charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwany "Planem Bioz", obejmujący m.in.:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
- informację o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:

- a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
- b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed skutkami zagrożeń,
- c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. (Dz. U. z 2005r. Nr 216 poz.1824), oraz przez upoważnioną instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- karta przekazania odpadu (załącznik nr 6).

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem, odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub przygotowana kwatera na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie - czyste i brudne,
- pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Procedura 4. Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

PROCEDURA 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji z azbestu.

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczną odległość od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Źródło: Oczyszczanie z azbestu województwa śląskiego, drogi i możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,

- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania

i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

- kartę ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- kartę przekazania odpadów (załącznik nr 6).

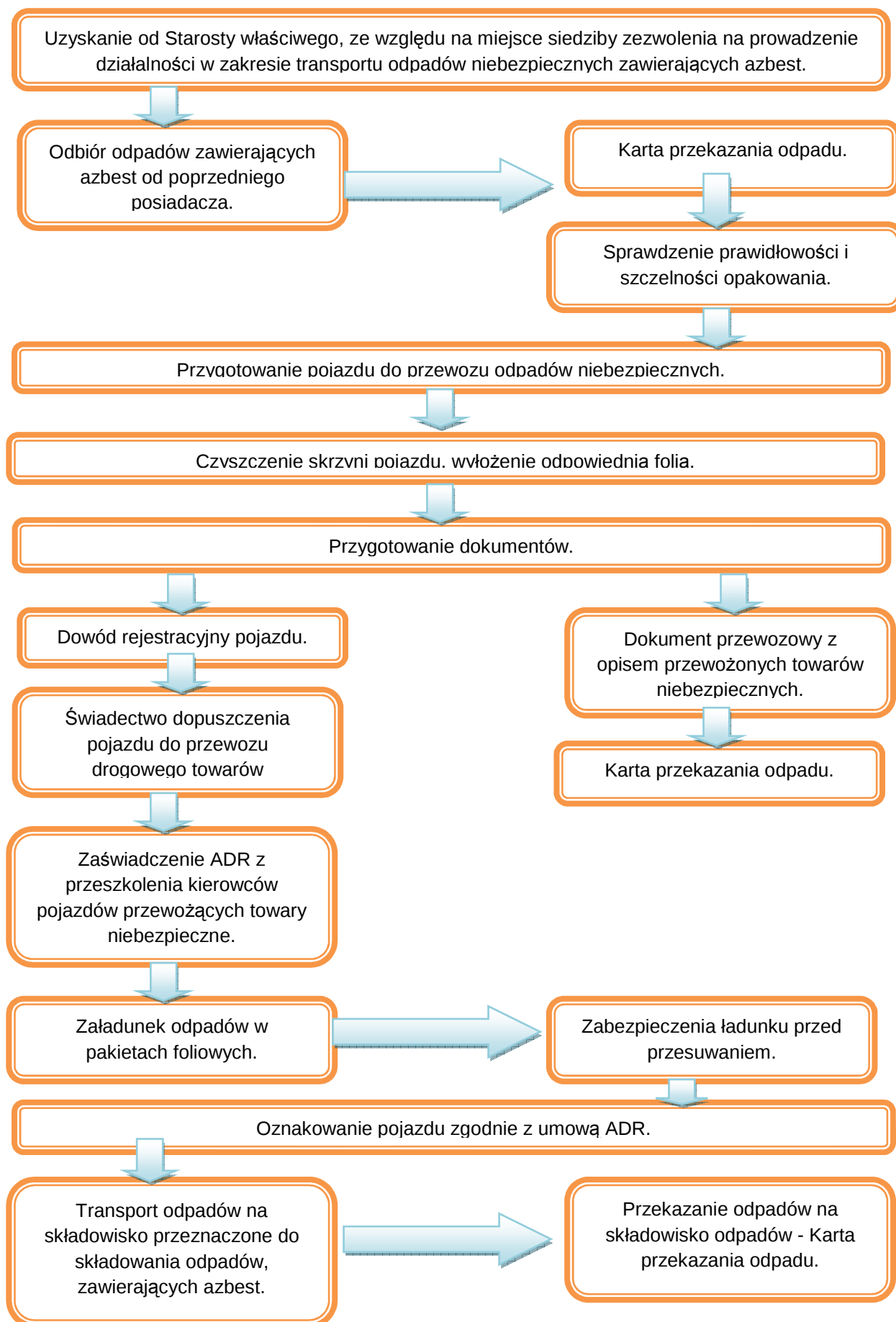
Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

3.6. Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres postępowania obejmuje działania poczynwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

PROCEDURA 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Źródło: Oczyszczanie z azbestu województwa śląskiego, drogi i możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych.

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje wojewoda, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów – po zasięgnięciu opinii właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Wniosek o „Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów (art. 28 ust 4 ustawa o odpadach) wydaje się w drodze decyzji na wniosek, który powinien odpowiednio zawierać:

- 1) wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidywanych do zbierania lub transportu; w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
 - 2) oznaczenie obszaru prowadzenia działalności - w przypadku transportu odpadów lub miejsca prowadzenia działalności - w przypadku zbierania odpadów,
 - 3) w przypadku zbierania odpadów wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów, a także opis sposobu dalszego zagospodarowania odpadów,
 - 4) wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,
 - 5) przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów,
 - 6) przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów”:
- ❖ Wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do zbierania lub transportu, w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów.
 - ❖ Oznaczenie obszaru prowadzenia działalności.
 - ❖ Wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów.

- ❖ Wskazanie sposobu i środków transportu odpadów.
- ❖ Przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów.
- ❖ Przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”, sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały

do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu doszkalcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nie odblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) niestanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić

przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z odpadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesunęły się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

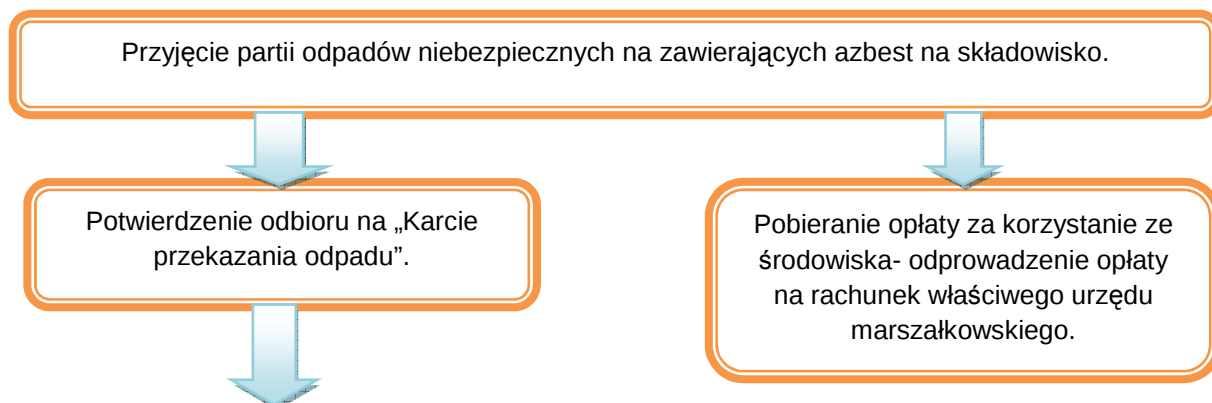
Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na „Karcie przekazania odpadu”.

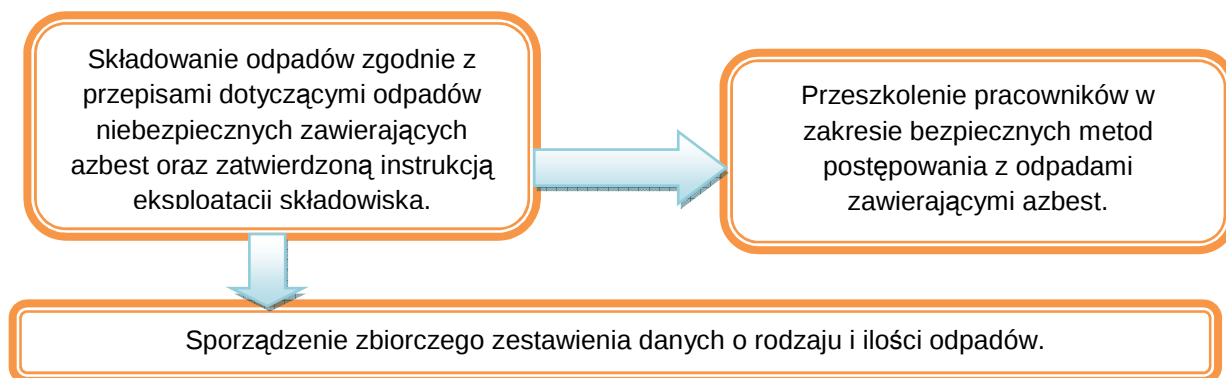
3.7. Zasady składowania odpadów zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Zakres procedury obejmuje działania poczynwszy od przyjęcia partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

PROCEDURA 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Źródło: Oczyszczanie z azbestu województwa śląskiego, drogi i możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych.

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnienie deponowania odpadów w sposób niepowodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- wykorzystywać racjonalne pojemność eksploatacyjną składowiska.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest, opłatę za korzystanie ze środowiska, którą odprowadza na rachunek urzędu marszałkowskiego, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5 cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Dla składowisk odpadów zawierających azbest o kodach 17 06 01* i 17 06 05* nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji wojewoda po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

3.8. Jakie warunki musi spełnić przedsiębiorca, aby rozszerzyć swoją działalność gospodarczą o demontaż i transport wyrobów zawierających azbest.

Przedsiębiorca, który chce zajmować się demontażem i transportem wyrobów zawierających azbest musi posiadać decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami (PGO) udzielone w trybie art. 21a i art. 21b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243) - dalej u.o. oraz zezwolenie na transport odpadów udzielone w trybie art. 28 u.o., przy czym w przypadku transportowania odpadów azbestowych ten rodzaj odpadu musi zostać dopisany do zezwolenia, jeśli przedsiębiorca już posiada zezwolenie, co wymaga zmiany dotychczasowej decyzji w trybie art. 155 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.). Prace polegające na demontażu starych pokryć azbestowych wymagają posiadania odpowiedniego wyposażenia technicznego oraz zatrudniania odpowiednio przeszkolonych pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie wyrobów zawierających azbest - zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649). Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest podlegają zgłoszeniu właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

Decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami zatwierdza marszałek województwa właściwy dla siedziby lub zamieszkania przedsiębiorcy. Wniosek o wydanie PGO powinien zawierać elementy, o których mowa w art. 21b ust. 1 u.o. Należy go złożyć na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej wytwarzanie odpadów lub dniem zmiany tej działalności wpływającej na rodzaj, ilość wytwarzanych odpadów lub sposób

gospodarowania nimi. Dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych właściwym organem będzie regionalny dyrektor ochrony środowiska. Wśród rodzajów odpadów, jakie przedsiębiorca będzie wytwarzał w związku ze świadczeniem usług muszą być wskazane odpady zawierające azbest. Termin obowiązywania decyzji wydaje się na czas nie dłuższy niż 10 lat.

4. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU.

4.1. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

- 1) zadania legislacyjne;
- 2) działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii uniecznawiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
- 3) zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do uniecznawiania włókien azbestowych;
- 4) monitoring realizacji *Programu* przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;
- 5) działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Szacuje się, że na terenie kraju nadal użytkowane jest ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton).

Całkowity koszt realizacji *Programu* w latach 2009-2032 szacowany jest na kwotę ok. 40,4 mld zł, na którą składają się środki własne właścicieli nieruchomości, środki inwestorów, środki z budżetu państwa oraz środki jednostek samorządu terytorialnego.

Koszt realizacji *Programu* oszacowano na podstawie następujących założeń:

- pozostało do usunięcia 14,5 mln ton wyrobów azbestowych, łączny koszt ich demontażu i transportu oraz unieszkodliwienia wytworzonych odpadów zawierających azbest szacuje się na kwotę ok. 40 mld zł,
- koszt budowy 56 składowisk odpadów lub kwater przystosowanych do składowania odpadów zawierających azbest oszacowano na kwotę ok. 260 mln zł,
- pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki środki finansowe z budżetu państwa, przeznaczone na wspieranie: opracowania planów usuwania wyrobów zawierających azbest, działań edukacyjno-informacyjnych oraz monitoringu *Programu* określa kwota 53,2 mln zł (0,13%),
- środki finansowe jednostek samorządu terytorialnego przewidywane na opracowywanie i aktualizację planów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz działania edukacyjno-informacyjne szacuje się na kwotę ok. 40 mln zł (0,10%).

Zadania dla samorządów gminnych i powiatowych określone zostały w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”. Na poziomie lokalnym zadania realizują samorządy gminne i powiatowe, poprzez:

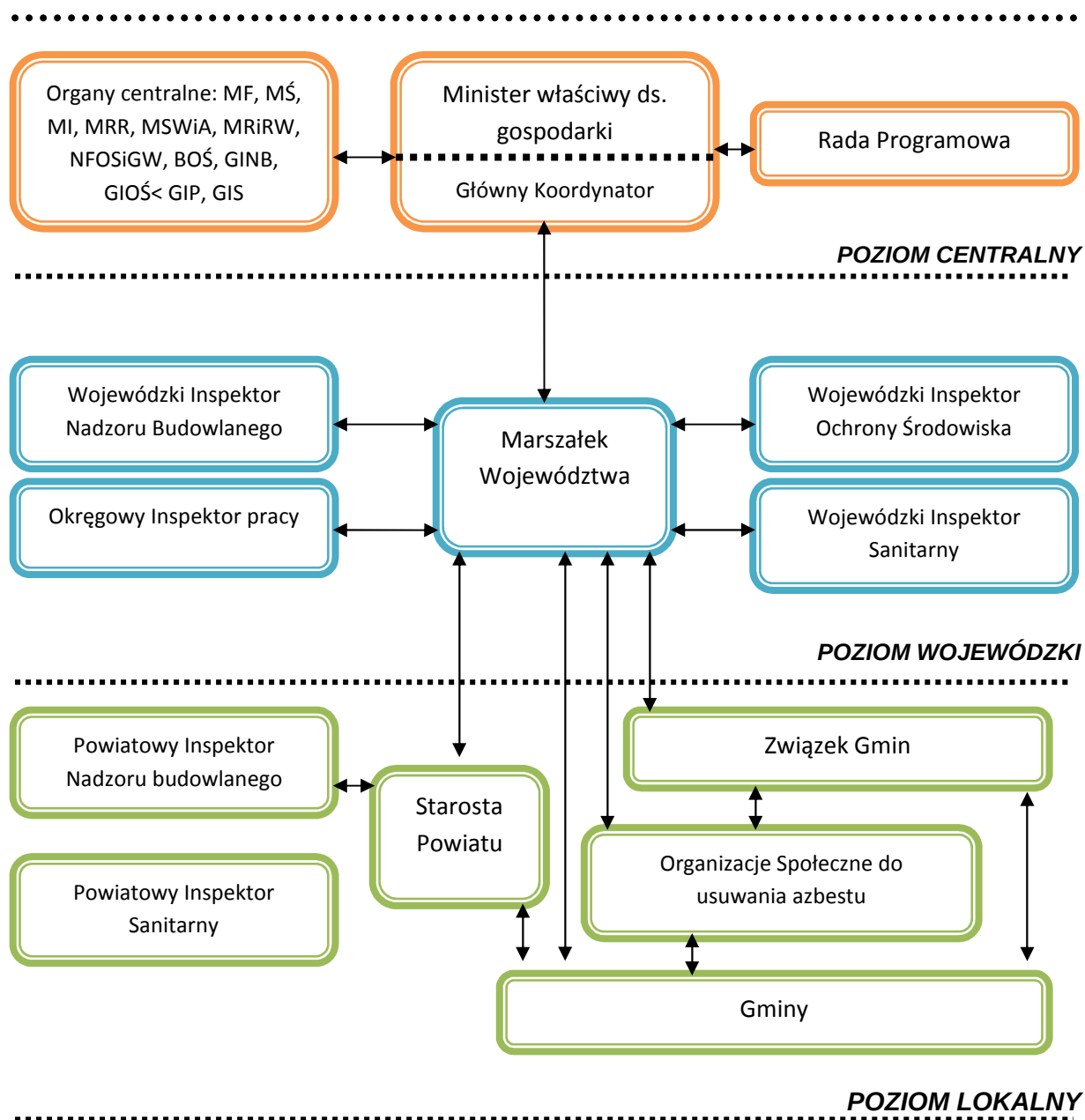
Samorząd gminny:

1. gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
2. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;

5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Samorząd powiatowy:

1. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
2. współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
3. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
4. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
5. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
6. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
7. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Zgodnie z art. 14 ustawy z dn. 27.04.2001 o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r. Nr 185 poz. 1243 z późn. zm.) również na szczeblu gminnym opracowywany jest plan gospodarki odpadami. Azbest oraz wyroby zawierające azbest zaliczane są do odpadów niebezpiecznych, dlatego też w ww. planie powinien znajdować się stosowny zapis dotyczący usuwania wyrobów zawierających azbest. Podstawą do opracowania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w pierwszej kolejności jest dokonanie rozpoznania stopnia zużycia tych wyrobów zabudowanych na konkretnych obiektach. Uzyskane dane powinny być gromadzone przez samorząd gminy, a następnie

przekazywane do samorządu powiatowego celem opracowania „Programu (...)” stanowiącego integralną część z programem wojewódzkim.

Tak więc niezbędnym jest rozpowszechnienie wśród społeczności lokalnej informacji o skutkach dla zdrowia i środowiska powodowanych przez azbest i wyroby zawierające azbest, zorganizowanie fachowej pomocy wszystkim właścicielom obiektów przez samorządy powiatów i gmin przy wypełnianiu arkuszy ocen ujętych w rozporządzeniu.

4.2. „Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego”.

Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego” w swoim opracowaniu traktuje również o odpadach zawierających azbest. Odpady te powstają głównie w wyniku prac demontażowych i rozbiórkowych.

Na podstawie przeprowadzonej w roku 2004 inwentaryzacji obiektów i materiałów zawierających azbest szacuje się, że na terenie województwa kujawsko-pomorskiego znajduje się jeszcze 3,57 mln Mg azbestu wymagającego unieszkodliwienia. Inwentaryzacje przeprowadziło 87 gmin, w tym wszystkie większe jednostki miejskie. Należy przypuszczać, że całkowita ilość azbestu znajdującego się na terenie województwa jest o 10 do 15 % większa od ilości zinwentaryzowanej tj. ok. 4 mln Mg, a większość stanowią płyty i rury azbestowo - cementowe.

Zgodnie z obowiązującym prawem, jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie. Odpady zawierające azbest, wytwarzane na terenie województwa kujawsko-pomorskiego unieszkodliwiano między innymi poprzez składowanie na składowisku odpadów zarządzanym przez PPHU „Izopol” S.A. w Trzemesznie w województwie wielkopolskim oraz na składowisku odpadów niebezpiecznych w Małociechowie (gmina. Pruszcz) w województwie kujawsko - pomorskim. W roku 2005 na składowisku odpadów w Małociechowie unieszkodliwiono 209 Mg. Pojemność całkowita składowiska odpadów w Małociechowie wynosi 25000m³.

Cele krótkoterminowe na lata 2007 - 2014 dotyczące odpadów zawierających azbest określone w Planie są następujące:

- ❖ sukcesywne osiąganie celów określonych w przyjętym 14 maja 2002r. przez Radę Ministrów, „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

stosowanych na terytorium Polski” przewidzianym do 2032r., który w roku 2007 będzie aktualizowany, zapewnienia bezpiecznego dla zdrowia ludzi usunięcia wyrobów zawierających azbest i zdeponowania ich na wyznaczonych składowiskach w sposób eliminujący ich negatywne oddziaływanie.

Podstawowym celem w zakresie gospodarowania odpadami azbestowymi jest bezpieczne dla ludzi i środowiska unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest poprzez składowanie na wytypowanych składowiskach w sposób wykluczający ich szkodliwe oddziaływanie. Osiągnięcie założonych celów w zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest wymaga realizacji następujących działań:

- przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji budynków i urządzeń zawierających azbest,
- monitoringu prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, szczególnie obejmującego indywidualnych posiadaczy i firm zajmujących się demontażem,
- modernizacji i /lub budowy składowisk odpadów azbestowych.

Demontaż elementów izolacyjnych i budowlanych zawierających azbest winien być wykonywany tylko przez podmioty posiadające stosowne decyzje administracyjne, dotyczące sposobu postępowania z odpadami oraz zaświadczenia kwalifikacyjne w zakresie bezpiecznego postępowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Niezbędna jest akcja informacyjna dla społeczeństwa, dotycząca zagrożenia zdrowia ludzi przy samodzielnym usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Zgodną z prawem metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, wytworzonych na terenie województwa kujawsko – pomorskiego powinno odbywać się z wykorzystaniem istniejącego na terenie województwa składowiska odpadów niebezpiecznych w Małociechowie (gmina Pruszcz) lub innych składowisk odpadów niebezpiecznych lub wydzielonych kwater na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na terenie kraju. Konieczna jest współpraca powiatowych służb ochrony środowiska ze służbami nadzoru budowlanego, a także zapewnienie finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest przez fundusze ochrony środowiska. W przypadku stwierdzenia uzasadnionej potrzeby, rozważana będzie możliwość określenia dodatkowych składowisk odpadów niebezpiecznych na terenie województwa kujawsko – pomorskiego, na których składowane będą odpady zawierające azbest. Niezbędne jest na poziomie regionu uzupełnianie bazy informacyjnej zawierającej dane

o lokalizacji, ilości i stanie wyrobów zawierających azbest oraz opracowanie systemu monitoringu usuwania i prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Cenną inicjatywą dotyczącą pomocy w zakresie usuwania azbestu z obiektów użyteczności publicznej jest możliwość uzyskania pożyczki wraz z dotacją ze środków WFOŚiGW w Toruniu. W dniu 20.10.2010r. Rada Nadzorcza WFOŚiGW w Toruniu uchwałą nr 230/10 zatwierdziła „Zasady udzielania pomocy finansowej ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu”.

Program utylizacji azbestu, który proponuje WFOŚiGW w Toruniu przewiduje udzielenie dotacji Gminom na zadania realizowane na obiektach, będących własnością osób fizycznych, jednostek sektora finansów publicznych, kościołów i związków wyznaniowych oraz wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych. W roku 2011 planowane jest wsparcie w wysokości 4 mln zł. Całkowite środki przeznaczone na realizację programu w latach 2011 - 2013 wynoszą 9 mln zł. Połowę kwoty zagwarantuje ze swoich środków Wojewódzki Fundusz w Toruniu, drugą połowę Narodowy Fundusz w Warszawie. Z udzielonej dotacji pokryte mogą zostać koszty demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest. Dopłata będzie wynosiła do 1000 zł do każdego 1Mg unieszkodliwionych lub zabezpieczonych odpadów zawierających azbest.

Cel programu:

Wzrost ilości unieszkodliwionych oraz zabezpieczonych odpadów zawierających azbest na terenie województwa kujawsko – pomorskiego. Realizacja zadań wynikających z gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Okres wdrażania:

Wnioski przyjmowane będą w systemie ciągłym, do wyczerpania środków, jednak nie później niż do 31 lipca 2011 r. Rozpoczęcie przyjmowania wniosków ustala się na dzień 16 maja 2011 r. Wdrażanie programu: do 31 grudnia 2011 r.

Alokacja środków:

Na realizację programu w roku 2011 przewidziano kwotę 4 mln zł.

Szczegółowe zasady udzielania dofinansowania:

Dofinansowanie udzielane jest na przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

Beneficjentami programu mogą zostać jednostki samorządu terytorialnego. Do dofinansowania mogą zostać zgłoszone zadania realizowane:

- ❖ na obiektach budynków użyteczności publicznej, których właścicielem jest jednostka samorządu terytorialnego zaliczanych do niżej wymienionych grup:
 - **I grupa: placówki oświatowe** (przedszkola, szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze, placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ośrodki kształcenia i doskonalenia zawodowego, placówki artystyczne – ogniska artystyczne, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom, zakłady kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne, kolegia pracowników służb społecznych);
 - **II grupa:** inne obiekty użyteczności publicznej (ośrodki ochrony zdrowia, pomocy społecznej oświaty, kultury, bezpieczeństwa publicznego);
 - **III grupa:** inne obiekty użyteczności publicznej będące własnością Gminy/Powiatu/Urzędu Marszałkowskiego.
- ❖ na obiektach których właścicielami są osoby fizyczne, jednostki sektora finansów publicznych, kościoły i związki wyznaniowe oraz wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe.
- ❖ Jednostka samorządu terytorialnego realizująca projekt w imieniu podmiotów składa wnioski o dofinansowanie oraz ponosi pełną odpowiedzialność za merytoryczną, formalnoprawną i finansową realizację zadania.

Gmina zobowiązana jest do:

- 1.1.1. wystawienia dotowanym informacji PIT 8c o dochodach z innych źródeł oraz niektórych dochodach z kapitałów pieniężnych.
- 1.1.2. zapewnienia zgodności pomocy publicznej z zasadami jej udzielania oraz realizacji innych obowiązków podmiotu udzielającego pomocy publicznej.

Pokrycie pełnych kosztów kwalifikowanych lecz nie więcej jak 1000 zł do każdego 1Mg unieszkodliwionych lub zabezpieczonych odpadów zawierających azbest.

Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na terenie gminy, w której została przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest.

Przedsięwzięcie zlokalizowane jest na terenie gminy posiadającej program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest i jest z nim zgodne.

Wnioski należy składać na stosownym formularzu.

Do kosztów kwalifikowanych zalicza się:

- demontaż pokrycia dachowego lub elewacji zawierających azbest,
- transport odpadów niebezpiecznych z miejsca rozbiórki do miejsca unieszkodliwienia;
- unieszkodliwienie lub zabezpieczenie odpadów niebezpiecznych.

Celem potwierdzenia osiągnięcia planowanych efektów wnioskodawca zobowiązany jest do przedłożenia w Wojewódzkim Funduszu, oryginału i kopii „Karty przekazania odpadu” oraz protokołu demontażu azbestu z wyodrębnieniem poszczególnych nieruchomości, z których usunięto azbest.

4.3. „Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla powiatu lipnowskiego na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”

Korzystając z danych zawartych w opracowanym przez Ministerstwo Gospodarki „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjmuje się, że na terenie województwa kujawsko – pomorskiego znajduje się około 1 tys. Mg wyrobów zawierających azbest, z których większość stanowią płyty i rury azbestowo – cementowe. Szacuje się, że do 2010 roku powstanie jeszcze do około 500 Mg odpadów zawierających azbest.

Określenie, jaki udział procentowy będzie miał w tym powiat lipnowski, wymagałoby przeprowadzenia szczegółowej analizy stanu aktualnego. Nie ma to jednak zasadniczego wpływu na zasady i kierunki postępowania z odpadami azbestowymi. Realizacje odnoszące się do wyrobów azbestowych obejmują wszystkie etapy, tj. począwszy od ich demontażu, poprzez pakowanie, monitoring, przemieszczanie i transport, skończywszy na bezpiecznym składowaniu. Odpady azbestowe powstają głównie w budownictwie podczas prowadzonych prac demontażowych.

Z przeprowadzonej ankietyzacji wynika, że na terenie powiatu lipnowskiego znajduje się ok. 278 Mg azbestu natomiast stanowi on pokrycia dachowe ok. 1300 budynków mieszkalnych. Odpady te unieszkodliwia się przez ich składowanie.

Na terenie powiatu lipnowskiego uprawnienia do demontażu pokryć dachowych zawierających azbest posiadają:

1. Firma Usługowo-Handlowa „**WOD-PRZEM**”, ul. Sokoła 34, 87-100 Toruń, tel.056 6556377, oddział w Płocku: 024 2620835
2. Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe **Abba - Ekomed** Sp. z o.o., ul. Poznańska 152, 87-100 Toruń, tel. 0566514425

3. **ALGADER HOFMAN SPÓŁKA Z O.O.** z siedzibą w Warszawie, ul. Wólczyńska 133, budynek 11 B, 01-919 Warszawa, tel. 022 8649497, www.algader.pl
4. Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu **"CARO"**, ul. Zamoyskiego 51, 22-400 Zamość, tel. 084 6273013
5. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych **"TERMOEXPORT"**, ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa, tel. 022 8213467, 6212197
6. F.U.H. **"EKOPOL"**, ul. Szkolna 24/6, 87-400 Golub - Dobrzyń (Czernikowo), tel. 054 2875078
7. **"AMA"**, Lipno, ul. Sikorskiego 3/13
8. **"Wolt Center"**, Grzegorz Lewandowski, Nowa Biała Ia, 09-411 Stara Biała, tel. 024-3656392
9. **"AMBROŻY"**, Sp. jawna, W. Śliwińska, K. Ambroży, ul. Meissnera 1/3 lok. 222, 03 - 982 Warszawa, biuro: ul. Piekarska 20, tel. 022-831 0764
10. **"MAXMED"**, ul. Źródlana 4, 84-230 Rumia, tel. 058 6718563: www.maxmed.pl
11. **Zakład Blacharski**, Lesław Wiliński, ul. Żelazne Wody 50 A, 87-800 Włocławek, tel. 054-233 8658
12. **"GAJAWI" P.P.H.U.**, Gabriel Rogut, ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź, tel. 501 028 153
13. **"ALBEKO"** Sieger Sp. J., 87-510 Kotowy, gm. Skrwilno, tel. 054 280 02 88
14. **"MULTIPLAN"** Karol Mejjier, Wojnowo 35/11, 86-014 Sicienko
15. **Transport-Metalurgia, Sp. z o.o.**, ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko, tel. 044-685 41 35
16. **P.W. „SAS-POL"**, Sławomir Skibiński, ul. Osiedlowa 4, 87-890 Lubraniec,
17. **T.K.J. Matuszewski**, Sp. jawna, ul. Por. Krzycha 5, 86-300 Grudziądz, tel. 056-46 54 888
18. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe **"JUKO"** Jerzy Szczukocki, 97-300 Piotrków Trybunalski, ul. 1-go Maja 25, tel. 044-7326963
19. Zakład Gospodarki Komunalnej **"GRONEKO"** Marcin Gronowski, Mikołaj Gronowski, Mikorzyn 19, 87-732 Lubanie, tel. 054-2513359
20. **WAKRO**, ul. Grudziądzka 48/1, 82-500 Kwidzyn, tel. 055-2612096 - *Tylko teren Gminy Wielgie*
21. Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe **"AWAT"**, Sp. z o.o., ul. Kaliskiego 9, 01-476 Warszawa, tel. 022-6839248
22. **"MAR-POL"** Marcin Zbigniew Ochoński, Cetki 5, 87-500 Rypin, tel. 054- 2802154
23. Przedsiębiorstwo Usługowo- Handlowe, **Adam Krupa**, ul. Chełmińska 77/2, 86-260 Unisław, tel. 056-6866765
24. PHU **"EKO-FLORA"** Sp. z o.o., Wielkie Rychnowo 92, 87-410 Kowalewo Pomorskie, tel. 056-6842360
25. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe **"KOLMEX"**, Kolankowo 26, 87-600 Lipno, tel. 693576048
26. P.P.H.U. **"EKO-MIX"**, ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław, tel. 071-3324500, www.ekomix.pl
27. F.U.H. **ESBUD**, Edmund Stokłosa, ul. Gościńska 21A, 87-100 Toruń, tel. 056-6489179, 602465998
28. **STOL-DOM**, Aneta Włoczewska, ul. Kaliska 77A, 87-800 Włocławek, tel. 054- 413 47 47, 054- 413 38 31
29. **Usługi Transportowe**, Przemysław Skowroński, ul. Sierpecka 91, 87-630 Skępe, tel. 510 297 080, 054- 287 75 64

30. **Zakład Blacharski, Marek Piersa**, ul. Górna 28, 87-600 Lipno, tel. 054-2887405, 691 55 12 89

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie. Wobec zakazu stosowania wyrobów zawierających azbest, jedynym źródłem odpadów jest wytwarzanie ich podczas robót w miejscach, gdzie dawniej były zastosowane. Znaczna masa odpadów zawierających azbest stanowi część nieruchomości (np. dachy). Wg polskiego prawa sposób zagospodarowania tych odpadów należy do właściciela nieruchomości.

Identyfikacja problemów w zakresie gospodarką odpadami niebezpiecznymi:

- brak pełnej wiedzy dotyczącej ilości, lokalizacji i stanu wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu. W związku z tym istnieje pilna potrzeba przeprowadzenia inwentaryzacji i opracowanie programu likwidacji azbestu na terenie całego powiatu.
- niska świadomość mieszkańców powiatu dotycząca szkodliwości odpadów zawierających azbest dla zdrowia i życia ludzi.
- niewystarczająca ilość składowisk lub kwater do składowania azbestu na terenie województwa. Większość powstałych odpadów azbestowych wywożona jest i składowana na składowisku odpadów niebezpiecznych w gm. Trzemeszno w powiecie gnieźnieńskim, woj. Wielkopolskie.

W związku z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu” w Planie Gospodarki Odpadami dla powiatu Lipnowskiego przewiduje się, że ilość odpadów zawierających azbest w kolejnych latach będzie odznaczała się tendencją rosnącą.

Działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, unieszkodliwiania:

- dokładna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na obszarze powiatu,
- opracowanie programu usuwania azbestu na szczeblu powiatowym i gminnym oraz realizacja tych programów.

4.4. „Gminny Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Miasta Lipno na lata 2008 – 2013 - Aktualizacja”

Głównym problemem określonym w gminnym Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Miasta Lipno na lata 2008 – 2013 jest unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, znajdujących się w odpadach komunalnych (m.in. zużyte świetlówki, lampy rtęciowe, baterie i akumulatory oraz odpady zawierające azbest – głównie eternit z pokryw dachowych).

Na terenie miasta Lipna została wykonana szacunkowa inwentaryzacja materiałów zawierających azbest. Inwentaryzację wykonali stażysci zatrudnieni w Urzędzie Miejskim w Lipnie. Ustalono, że ilości i miejsca występowania są następujące:

Tabela 2. Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji w Gminie Miasta Lipna.

L.p.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	ILOŚĆ
1.	W02 – Płyty azbestowo – cementowe faliste dla budownictwa	- osoby fizyczne - budownictwo wielorodzinne - obiekty użyteczności publicznej	455,097 Mg
2.	W03 – Rury i złącza azbestowo - cementowe	- teren Gminy Miasta Lipno	264 Mg

Wśród mieszkańców miasta rozprowadzono broszury informujące o szkodliwości azbestu. Urząd Miejski w Lipnie prowadzi Wojewódzką Bazę Wyrobów i Odpadów zawierających azbest. Dzięki dofinansowaniu otrzymanym od Ministerstwa Gospodarki możliwe było przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, której wyniki zasilą Wojewódzką Bazę Wyrobów i Odpadów zawierających azbest.

5. GOSPODAROWANIE WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST W GMINIE MIASTA LIPNO

5.1. Wyroby zawierające azbest w Gminie Miasta Lipno – rodzaj i ilość – prognoza

W czerwcu 2011 r. na zlecenie Urzędu Gminy Miasta Lipna przeprowadzono inwentaryzację azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna. Narzędziem użytym do procesu inwentaryzacji było przeprowadzenie spisu z natury skierowanego do właścicieli budynków na terenie gminy. Spis z natury posłużył do określenia ilości, rodzaju i miejsca występowania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Inwentaryzacja została przeprowadzona z podaniem nr działek i obrębów ewidencyjnych.

Informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – stan na czerwiec 2011r. stanowi załącznik nr 9 do niniejszego Programu.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji (na podstawie spisu z natury) stwierdzono, iż na terenie Gminy Miasta Lipna występują wyroby zawierające azbest w postaci:

- płyt falistych oraz płaskich cementowo-azbestowych występujących na pokryciach dachowych, elewacjach budynków mieszkalnych oraz budynków zabudowy gospodarczej – 530 lokalizacji;

Do obliczeń prognozy ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych obrębach przyjęto wskaźniki obliczone na podstawie danych liczbowych powierzchni występowania azbestu zebranych w obrębach Gminy Miasta Lipna. Wskaźniki te wyrażają ilość odpadów azbestowych (w m² i Mg) przyjmując przelicznik, iż 1 m² powierzchni zawierającej azbest jest równy 11,5 kg azbestu.

Dokonano szacunkowych obliczeń ilości odpadów zawierających azbest przypadającą na 1 mieszkańca w Mieście w oparciu o dane dotyczące liczby mieszkańców, podane przez Urząd Gminy Miasta Lipna oraz powierzchni wykorzystania tego odpadu niebezpiecznego, znanego z przeprowadzonego spisu z natury u mieszkańców Miasta. Obliczenia ilości odpadów zawierających azbest stosowanych na terenie Gminy Miasta Lipna, według powyższych założeń przedstawiono w tabeli 3 poniżej.

Tabela 3. Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest w Gminie Miasta Lipna.

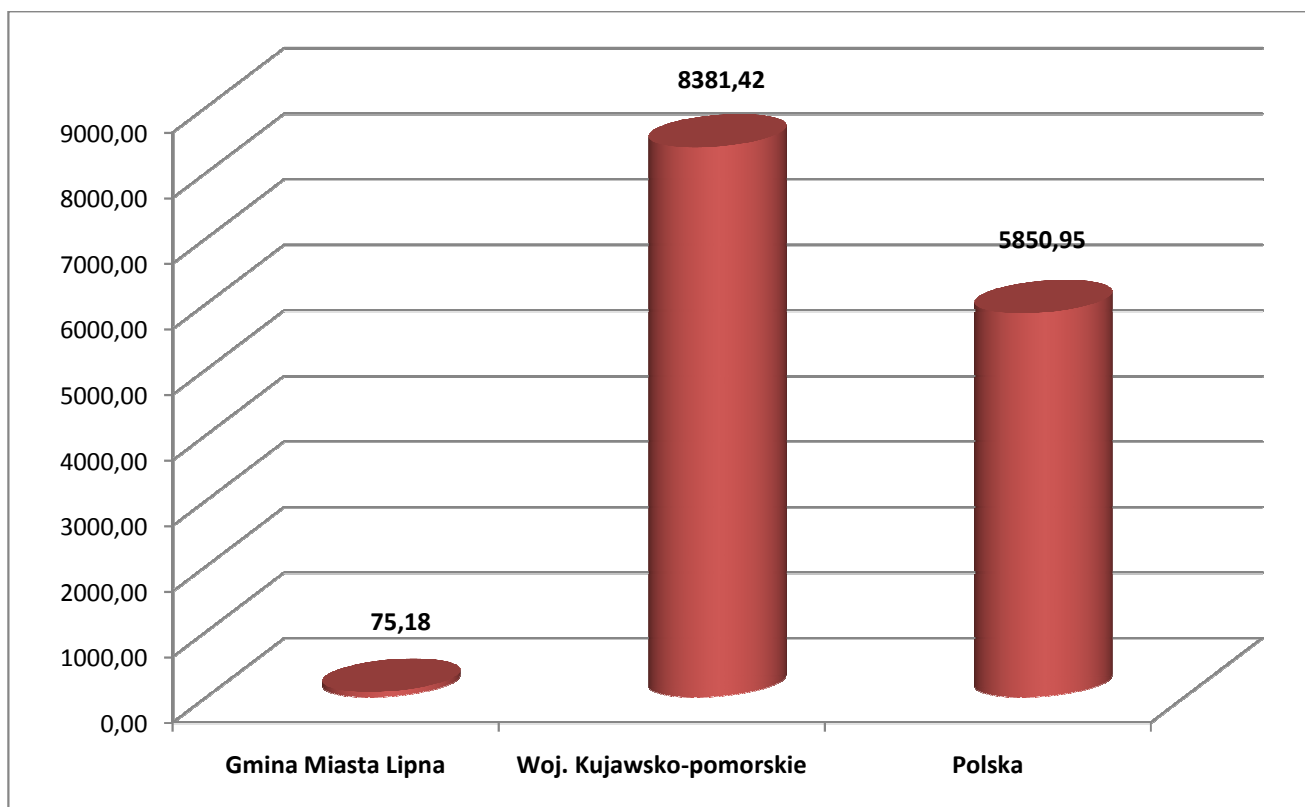
Lp.	Miejscowość	Ilość Mg	Ilość m ²
1	Gmina Miasta Lipna - ogółem	817,97	71 128

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji.

W oparciu o powyższe zestawienie oraz biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców w Gminie Miasta Lipna (14 883– dane z Urzędu Gminy Miasta Lipna) stwierdza się, iż na jednego mieszkańca gminy przypada 4,78 m² odpadów zawierających azbest.

Ilość wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Miasta Lipna można oszacować na około **817,97 Mg** tego odpadu.

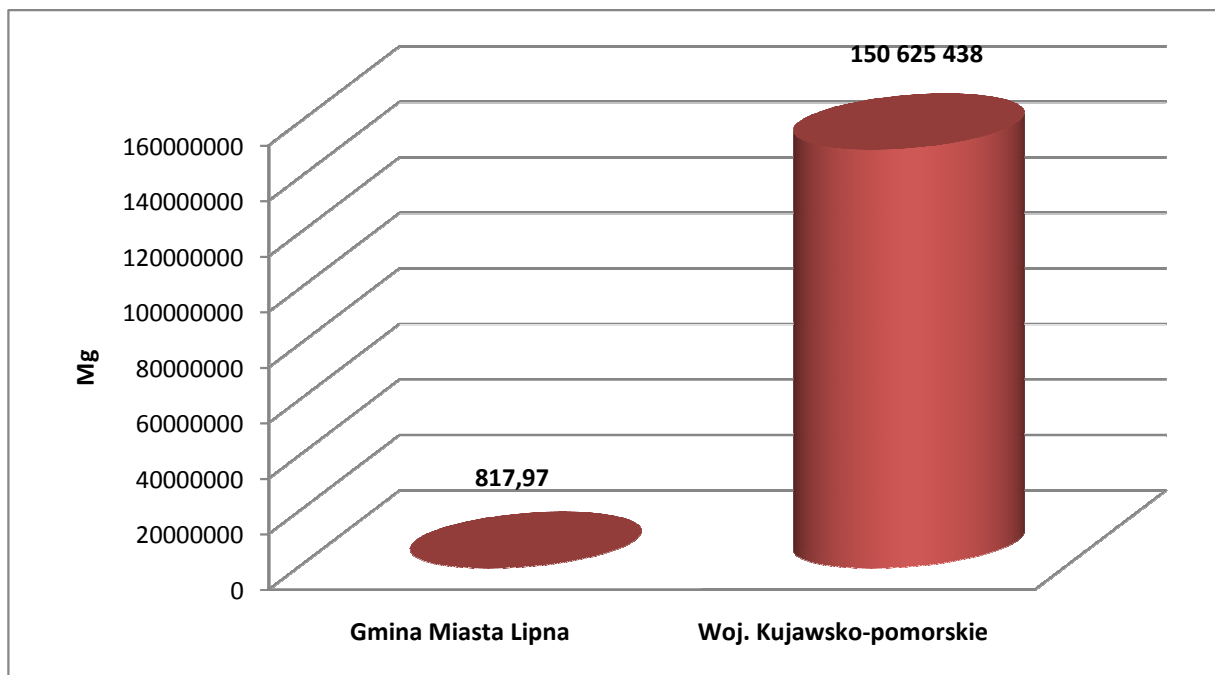
Rys. 5. Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg przypadająca na km² powierzchni Gminy Miasta Lipno bez uwzględnienia rur wodociągowo-kanalizacyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

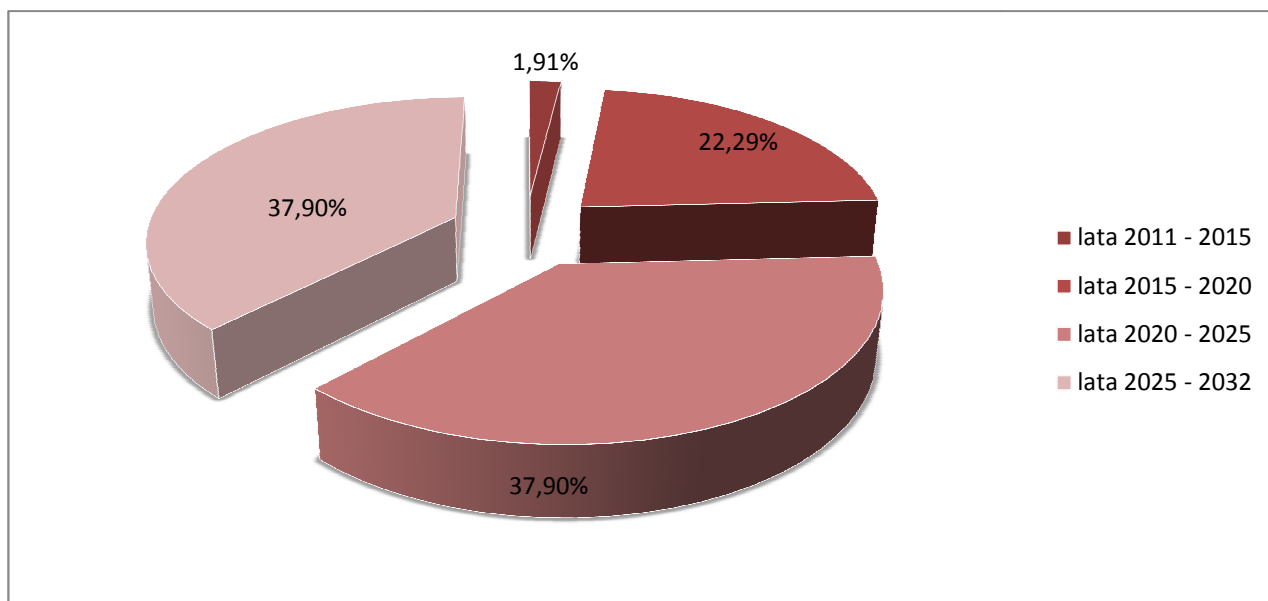
Do opracowania powyższego wykresu dane wyjściowe pozyskano z Bazy Azbestowej. W przypadku woj. kujawsko – pomorskiego oraz całej Polski są to ilości zinwentaryzowane (stan na 6.03.2011r.)

Rys. 6. Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg

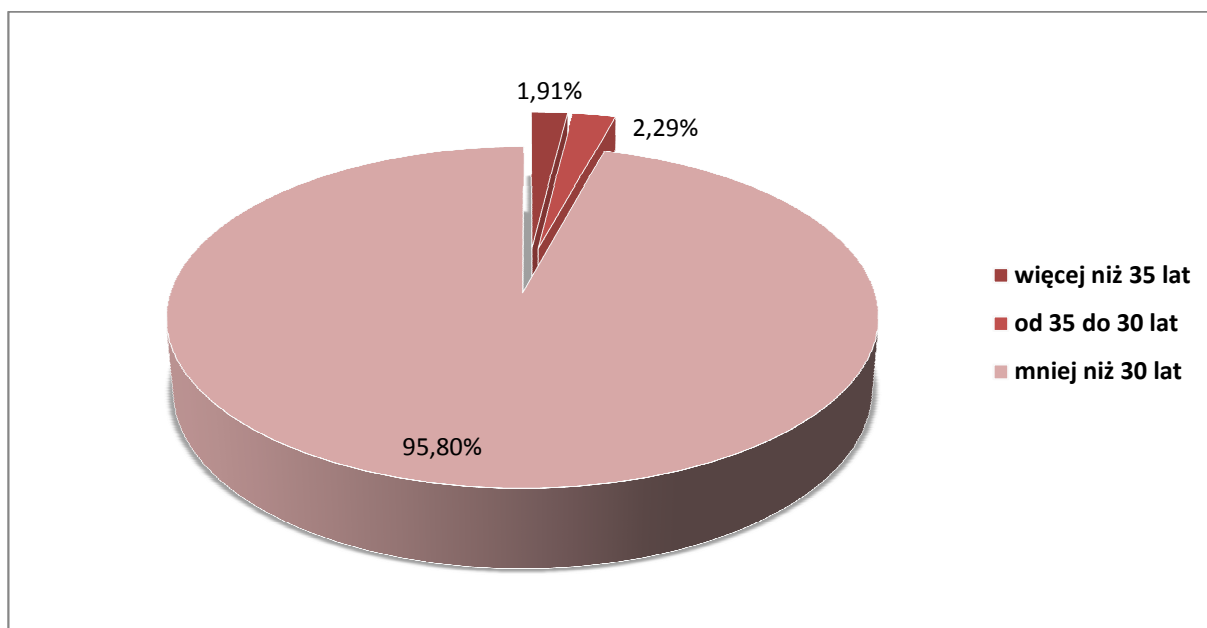
Źródło: Opracowanie własne.

Rys.7. Procentowy udział stopnia pilności planowanego terminu usuwania azbestu z obiektów będących własnością osób fizycznych zobrażowane na podstawie spisu z natury.

Źródło: Opracowanie własne.

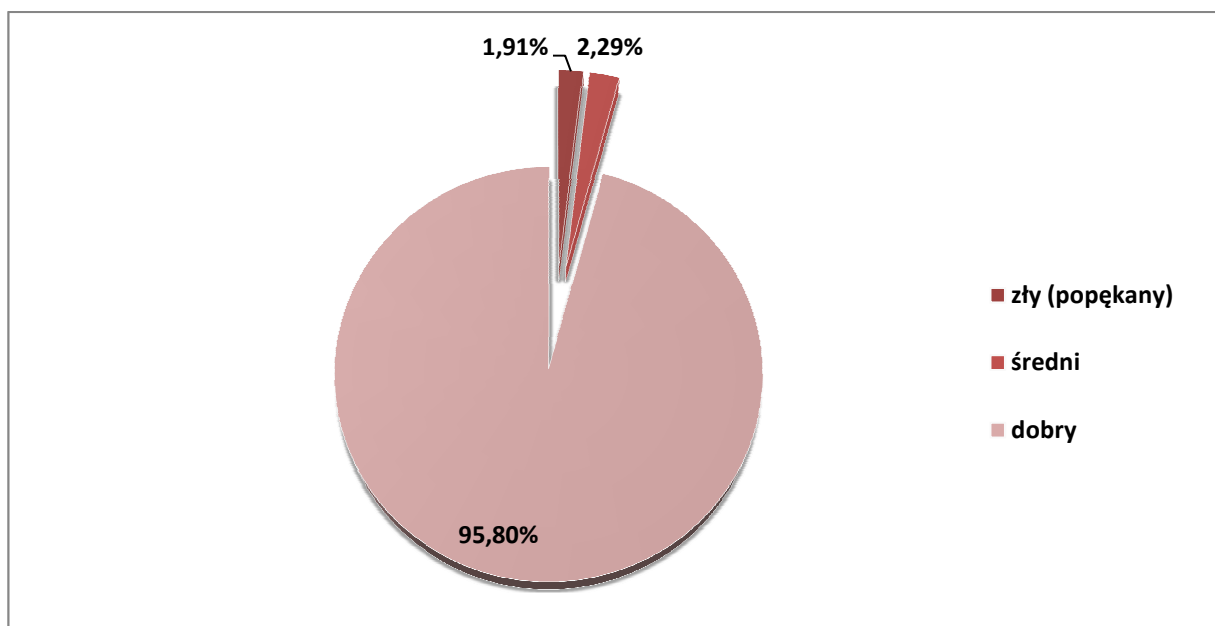
Rys. 8. Lata pochodzenia (montażu) wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na podstawie spisu z natury – procentowy udział.

Źródło: Opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę oszacowany wiek wyrobów azbestowych na powyżej 35 lat należy oczekiwać, że część elementów zawierających azbest w obiektach zabudowy indywidualnej utraciła już swoje walory użytkowe i ze względu na swój zły stan techniczny powinna zostać jak najprędzej usunięta.

Rys. 9. Procentowy udział oceny stanu wyrobów zawierających azbest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji.

5.2. Kierunki i możliwości utylizacji odpadów zawierających azbest w Gminie Miasta Lipno

Nie przewiduje się wzrostu ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna z uwagi na obecny całkowity zakaz ich stosowania oraz możliwości skorzystania z dotacji na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Według orientacyjnych informacji od mieszkańców Gminy Miasta Lipna podczas przeprowadzonej inwentaryzacji można stwierdzić, że znikoma część wyrobów zawierających azbest została już usunięta w ubiegłych latach.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 roku w sprawie katalogu odpadów (Dz. U nr 112, poz. 1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04*-odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* -zużyte urządzenia zawierające azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych.

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, które wyróżniono na podstawie:

- ilości azbestu,
- stosowanego spoiwa,
- gęstości objętościowej wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu, stosowane przez pracowników w celach ochronnych (np. koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW, materiały i wykładziny cierne).

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich, oraz płyty płaskie, wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo - cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich bezpieczne składowanie. Poniżej zestawiono składowiska w województwie kujawsko – pomorskim przyjmujące odpady zawierające azbest:

1. Gmina Piotrków Kujawski, miejscowość Bycz – Teodorowo; składowisko ogólnodostępne o całkowitej pojemności $50\,000 \text{ m}^3$, pojemność wolna szacowana jest na ok. $49\,000 \text{ m}^3$. Planowana jest rozbudowa składowiska do pojemności $200\,000 \text{ m}^3$
2. Gmina Pruszcz, miejscowość Małociechowo; składowisko ogólnodostępne o całkowitej pojemności $128\,276,7 \text{ m}^3$, pojemność wolna szacowana jest na ok. $99\,289,3 \text{ m}^3$.

Istnieje jeszcze składowisko w Gminie Włocławek jednakże w 2007r. zostało zamknięte.

Na terenie Gminy Miasta Lipna nie ma składowiska, które mogłoby przyjmować odpady zawierające azbest.

Wyroby zawierające azbest mogą być demontowane lub zabezpieczane na krótki okres czasu. Zabezpieczanie polega na pokryciu powierzchni wyrobu zawierającego azbest specjalnymi preparatami. Zabezpieczać można jedynie wyroby będące w dobrym stanie technicznym, co wynika z obowiązujących przepisów. Dzięki takim działaniom włókna azbestu zostają trwale związane i oklejone, co ogranicza ich przedostawanie się do środowiska.

Konieczność przeprowadzenia prac demontażowych istnieje w przypadku, gdy płyty elewacyjne są uszkodzone lub zniszczone lub też zostały zamontowane na podłożu drewnianym.

5.3. Strategia w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Ramową strategię Programu przedstawiono mając na względzie cele i dwie grupy zadań (w tym organizacyjnych i inwestycyjnych).

Zadania pozainwestycyjne zmierzają do:

- rzetelnego i kompletnego rozpoznania ilości i stanu wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasta Lipna
- opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych wraz z zaleceniami i wytycznymi dla dzielnic, administracji osiedli mieszkaniowych i obiektów komunalnych dotyczących sposobów bezpiecznego z wyrobami zawierającymi azbest,
- zintensyfikowania kontroli tzw. "dzikich wysypisk odpadów" gdzie znajdują się także odpady azbestowe,
- organizacji kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- weryfikacji skali problemu obecności materiałów zawierających azbest na obszarze Gminy Miasta Lipna w oparciu o program wojewódzki,
- usprawnienia monitoringu bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest i składowania odpadów azbestowych,
- wdrożenia monitoringu realizacji gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych,
- intensyfikacji procesu poszukiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,

Zadania inwestycyjne zmierzają do:

- zwiększenia ilości usuwanych wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców, spowodowanych obecnością azbestu,
- likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne.

5.4. Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032”.

Proces usuwania wyrobów zawierających azbest, zgodnie z zapisami krajowego programu, powinien być zakończony 31 grudnia 2032 roku. Wynika to z bardzo dużej ilości tych wyrobów oraz wysokości potrzebnych środków finansowych. Zatem tak długotrwałe zadanie (licząc od 2011 roku ok. 21 lat), wymaga zdefiniowania ramowej strategii w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Ze względu na fakt, że azbest spożyty w wodzie nie jest szkodliwy dla zdrowia człowieka, przyjęto że niniejszy Program nie będzie dotyczył rur azbestowo-cementowych występujących w instalacjach ziemnych. Zastępowanie tych rur wyrobami bezazbestowymi następować będzie sukcesywnie w ramach np. modernizacji sieci wodociągowej oraz zgodnie z wymogami stanu prawnego.

Dla potrzeb niniejszego programu, w ślad za programem krajowym, przyjęto podzielenie okresu do 2032 roku na 4 podokresy, tj.

- okres I: lata 2011 - 2015
- okres II: lata 2015 - 2020
- okres III: lata 2020 - 2025
- okres IV: lata 2025 - 2032

Pomimo, że okresy obejmują 5 letni przedział, sądzimy, że taki podział zapewnia zgodność z programem krajowym i ułatwi ocenę realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032” w kontekście porównań z programem wojewódzkim i krajowym.

Harmonogram realizacji zadań został sporządzony po analizie stanu gospodarki odpadami azbestowymi, które to opisy stanów zostały opracowane na podstawie

przeprowadzonego spisu z natury u mieszkańców Gminy Miasta Lipna (w czerwcu 2011 roku), w oparciu o obowiązujące przepisy i akty prawne oraz uzupełniony został o zadania wynikające z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”.

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. Ważnym aspektem w podejściu do sposobu rozwiązania problemu usuwania azbestu w Gminie Miasta Lipna jest fakt, iż stosowane w przeszłości w budownictwie i innych dziedzinach gospodarki wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia, dopóki materiały te nie są uszkodzone. Zagrożeniem może być ich niewłaściwe usuwanie, bowiem w czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania. W tym kontekście usuwanie pokryć dachowych, elewacyjnych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i w każdym przypadku należy oceniać celowość podejmowania ich demontażu z punktu widzenia ochrony zdrowia i zagrożenia ekologicznego. Proces ten powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Jednocześnie stwierdza się bardzo niską znajomość obowiązujących przepisów prawnych w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest przez właścicieli i administratorów obiektów budowlanych. Stąd też w niewielkim stopniu została wykonana ocena stanu obiektów budowlanych z elementami zawierającymi wyroby azbestowe przez właścicieli nieruchomości w latach ubiegłych, co powinno być wykonane zgodnie z przytoczonym wcześniej rozporządzeniem. Ze względu na niską znajomość problematyki azbestu wśród mieszkańców Gminy Miasta Lipna w niniejszym Programie zakłada się, iż poprzez odpowiednie działania informacyjno – edukacyjne należy doprowadzić do zapobiegania sytuacjom, w których dochodzi do usuwania wyrobów zawierających azbest na „własną rękę” przez właścicieli obiektów bez żadnego zabezpieczenia i wywożenia ich na dzikie wysypiska. Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest także zachęcenie do prawidłowego usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez dofinansowanie przedsięwzięć związanych z ich usuwaniem, podejmowanych przez osoby fizyczne, ze środków publicznych oraz zewnętrznych środków pomocowych.

Poniżej w tabeli zestawiono konieczne do realizacji zadania związane z likwidacją odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna oraz zaproponowano okresy ich wykonania (harmonogram). Równocześnie w tabeli tej określono rolę Samorządu Miejskiego.

Tabela 4. Harmonogram działań zmierzający do usunięcia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032.

Lp.	Działanie		Termin realizacji
1.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest: - przygotowanie ulotek informacyjnych o szkodliwości azbestu i o obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania, - przygotowanie stałej informacji, na stronach internetowych, poświęconej tematyce azbestu, - okresowe publikacje w prasie lokalnej dotyczące tematyki - przeprowadzenie kampanii „Szukamy rady na odpady azbestowe”		przez cały okres realizacji programu
2.	Aktualizacja bazy danych dotyczącej podmiotów i ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna		przez cały okres realizacji programu
3.	Rozeznanie możliwości pozyskania środków finansowych na demontaż, transport i utylizację wyrobów zawierających azbest		2011 – 2032
4.	Opracowanie regulaminu dofinansowania do usuwania wyrobów zawierających azbest		2011 – 2012
5.	Opracowanie mapy zagrożeń działania azbestu		do 2015
6.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, usunięcie wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej i innych będących własnością Gminy Miasta Lipna	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem kolejności złożenia	2011 - 2032
		Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu	2011 - 2032
		Ogłaszanie przetargów na przewoźnika i wyłonienie wykonawcy zadania, zawieranie kontraktów	2011 - 2032
		Odbiór, transport, unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	2011 - 2032
7.	Monitorowanie: demontażu, transportu i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna		co 4 lata
8.	Przedstawienie Radzie Miasta sprawozdania z przebiegu realizacji Programu		co 2 lata

Źródło: Opracowanie własne.

5.5. Oszacowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Miasta Lipna

Pod pojęciem „usuwanie” rozumie się w tym przypadku: demontaż, transport oraz składowanie. Te trzy etapy likwidacji wyrobów zawierających azbest są przedmiotem określenia kosztów jednostkowych dla podejmujących działania związane z usuwaniem azbestu.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest jest kosztownym przedsięwzięciem. Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, polegającego na demontażu, transporcie oraz składowaniu wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna przyjęto według danych z 2011 roku, koszt 1 m² na 40 zł brutto.

Koszt ten został uwzględniony w Programie po przeprowadzeniu analizy rynku firm i przedsiębiorstw w województwie śląskim zajmujących się usuwaniem, utylizacją, transportem i zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Koszty zabezpieczania wyrobów (malowania) są porównywalne z ich usuwaniem.

Całkowity koszt usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna szacowany jest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji (spis z natury) i stanowi kwotę ok. 2 845 120 zł brutto.

Wobec czego, przy założeniu realizacji Programu do roku 2032 (ok. 21 lat), roczny koszt usuwania wyrobów zawierających azbest będzie kształtował się na poziomie około 135 481,9 zł.

Zakłada się, że przyjęcie niniejszego Programu w zakresie pomocy mieszkańcom Gminy Miasta Lipna w postaci dotacji do: odbioru, transportu i składowania odpadów zawierających azbest spowoduje dużą intensywność usuwania azbestu w pierwszym okresie obowiązywania Programu. Wynikiem realizacji Programu będzie stopniowe zmniejszanie się ilości rocznie usuwanego azbestu w latach następnych.

Poniżej w tabeli zestawiono szacunkowe koszty likwidacji wyrobów zawierających azbest w przedziale czasowym i procentowym dla Gminy Miasta Lipna wg ich oszacowanych ilości. Koszty te zestawiono etapowo, przyjmując jako **etap 1** usunięcie od 2011 do 2015 roku 25% wyrobów zawierających azbest, **etap 2** to usunięcie 50% wyrobów zawierających azbest w okresie od 2011 do 2020 roku i **etap 3** to etap usunięcia 75% wyrobów zawierających azbest w latach 2011 – 2025 oraz **etap 4** usunięcie 100% wyrobów zawierających azbest w latach 2011 – 2032. Wyżej przedstawione etapy jak można

zauważyć są narastające co 5 lat, usunięcie ok. 25 % wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna - w przeliczeniu na ilość, daje nam około 204,49 Mg, co stanowi ok. 17 782m². Koszt demontażu, transportu oraz składowania (jeden etap) szacowany jest na ok. 711 280,00 zł brutto.

Tabela 5. Oszacowany koszt usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Szacowany koszt usuwania wyrobów zawierających azbest PLN	
Etap 1	711 280,00
25%	
Etap 2	1 422 560,00
50 %	
Etap 3	2 133 840,00
75 %	
Etap 4	2 845 120,00
100 %	

Powołując się na przeprowadzony spis z natury i jego wyniki (rys. 7.) można stwierdzić, iż ok. 2% mieszkańców posiadających wyroby zawierające azbest powinna zadeklarować chęć usunięcia tych odpadów w latach 2011 – 2015, ze względu na zły stan azbestu oraz niebezpieczeństwo jakie stwarza dla zdrowia ludzkiego. Koszt usunięcia tych odpadów w podanych latach stanowi 54 400,00zł. Patrząc z perspektywy jednego roku koszty kwalifikują się na poziomie 13 600,00 zł. Zgodnie z powyższym można założyć, że koszty usuwania, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest jest w stanie co rocznie ponieść Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Możliwości i zakres finansowania będzie określał opracowany regulamin.

Finansowanie likwidacji azbestu z terenu Gminy Miasta Lipna może być oparte na środkach pozyskanych z:

- Budżetu gminy,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Środków Regionalnego Programu Operacyjnego,
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- innych programów Unii Europejskiej,

- środków pochodzących od osób fizycznych.

Planuje się uzyskać środki finansowe na kampanię informacyjno – promocyjną likwidacji azbestu ze środków Ministerstw Gospodarki. W Programie tym planuje się, iż osobom fizycznym refundowane będzie do 100% kosztów poniesionych wydatków w postaci dotacji na demontaż, transport oraz składowania (unieszkodliwianie). Powyższe założenia dotyczące refundacji kosztów w postaci dotacji na demontaż, transport oraz składowanie będą ściśle określone w opracowanym Regulaminie oraz dostosowane do ilości środków finansowych pozyskanych z funduszy zewnętrznych.

Powyższe założenia i cele zawarte w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Lipna na lata 2011 - 2032” będą realizowane wyłącznie, gdy uda się pozyskać środki finansowe na realizację założonych działań w niniejszym Programie.

5.6. Możliwości pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu na terenie Gminy Miasta Lipna oraz składowaniem odpadów zawierających azbest

Zgodnie z założeniami Krajowego programu usuwania azbestu koszty związane z usunięciem wyrobów zawierających azbest mają być finansowane przez właścicieli – zarządców obiektów, w tym prywatnych właścicieli obiektów posiadających wyroby zawierające azbest.

Inicjatywy samorządu terytorialnego, zmierzające do sukcesywnego usuwania wyrobów azbestowych i likwidacji skutków ich szkodliwości dla mieszkańców i środowiska dają możliwości dofinansowania powyższych działań z funduszy jednostek samorządowych, środków celowych funduszy ekologicznych, a także ze środków funduszy Unii Europejskiej. Stąd też rola samorządu w pozyskiwaniu funduszy na wsparcie realizacji Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy ma istotne znaczenie, w szczególności dla prywatnych właścicieli obiektów, dla których usunięcie wyrobów zawierających azbest i w następstwie odnowa pokryć dachowych/elewacyjnych obiektów w większości przekracza ich możliwości finansowe.

Program usuwania azbestu dla Gminy Miasta Lipna stanowi podstawowy instrument wspierający pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania zmierzające do oczyszczania terenu z wyrobów zawierających azbest. Specjalne procedury konieczne do wdrożenia przy pracach z azbestem i sposób jego unieszkodliwiania wymagają znacznych środków

finansowych. Stąd konieczne jest udzielanie jak najszerzego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest, a także z monitoringiem zanieczyszczenia środowiska azbestem.

Środki z budżetu państwa

W ramach środków budżetu państwa pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki planowane jest finansowanie zadań wspierających realizację *Programu* w latach 2009-2032.

Tabela 6. Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Blok	Nazwa zadania	Ogółem	L a t a				
		2009-2032	2009	2010	2011	2012 - 2015	2016-2032
		[mln zł]					
	Ogółem [mln zł]	53,2	4,0	4,0	4,0	16,0	25,2
1	Działania legislacyjne	<i>bez nakładów z budżetu</i>					
2	Działania edukacyjne-informacyjne	12,8	1,3	0,8	0,7	2,8	7,2
3.1	Wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu publicznych terenów i obiektów budowlanych (dokumentacje)	2,9	0,3	0,3	0,3	2,0	-
3.2	Wsparcie opracowania i aktualizacji gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest	10,0	1,3	1,5	1,5	5,7	-
3.3	Wsparcie szkoleń lokalnych	16,3	0	0,6	0,7	3,3	11,7
4	Monitoring realizacji <i>Programu</i>	7,2	0,7	0,5	0,5	1,0	4,5
5	Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia	4,0	0,4	0,3	0,3	1,2	1,8

Środki z funduszy ochrony środowiska

Finansowanie ochrony środowiska regulują przepisy ustawy z dnia 8 października 2010 r. o *zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska*. Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, może polegać na udzielaniu dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych z budżetu gminy lub budżetu powiatu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji.

Zadania te mogą być finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz

przez powiaty i gminy, do których zadań własnych należy finansowanie ochrony środowiska w zakresie ustalonym w ustawie - Prawo Ochrony Środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udzielają dotacji, pożyczek oraz przekazują środki finansowe na podstawie umów cywilnoprawnych.

Do zadań związanych z oczyszczaniem kraju z azbestu można w szczególności zaliczyć:

- 1) przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami;
- 2) przedsięwzięcia z zakresu ochrony powierzchni ziemi;
- 3) rozwój sieci laboratoriów służących ochronie środowiska;
- 4) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- 5) opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii w zakresie ochrony środowiska;
- 6) wojewódzkie programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, plany gospodarki odpadami, a także wspomaganie realizacji tych programów i planów;
- 7) współfinansowanie projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej, w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej, a także realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100).

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska. Dzięki temu oferuje szeroką gamę kredytów. Zadania z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest mogą być finansowane poprzez udzielanie następujących rodzajów kredytów:

- 1) kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do oprocentowania, charakteryzujące się m.in. niższym od komercyjnego oprocentowaniem i możliwością uzyskania karencji w spłacie kapitału. Warunki udzielania tych kredytów są zróżnicowane, określone w umowie przez konkretny WFOŚiGW (przedsięwzięcie musi wpisywać się w listę priorytetów funduszu);

- 2) kredyty komercyjne ze środków banków zagranicznych - linia KfW5 (*Kreditanstalt für Wiederaufbau*) oraz ze środków banku, w tym w ramach porozumień BOŚ ze sprzedawcami i dystrybutorami wyrobów służących ochronie środowiska.

Środki z Unii Europejskiej

W okresie programowania 2007-2013 pomoc finansowa z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej będzie przyznawana w Polsce w ramach poszczególnych programów pomocowych (tzw. programów operacyjnych), stanowiących narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności.

W zależności od rodzaju programu, beneficjentami mogą być m.in. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie, młodzi rolnicy, rolnicy podejmujący działalność nierolniczą.

Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest w latach 2009-2015 może być wspierane ze środków unijnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Nie ma możliwości oszacowania środków finansowych przeznaczanych w ramach RPO na działania związane z bezpiecznym usuwaniem azbestu, ponieważ jest to zależne od ilości złożonych wniosków w ramach konkursów ogłaszanych w poszczególnych województwach oraz od ilości wybranych projektów do dofinansowania.

Projekty z zakresu remontów lub przebudowy budynków mogą dotyczyć renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, renowacji lub adaptacji budynków na cele mieszkaniowe, modernizacji gospodarstw rolnych, a także działań w zakresie ułatwiania startu młodym rolnikom, różnicowania działalności w kierunku nierolniczym, odnowę i rozwój wsi. Wsparcie udzielane jest w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

6. PODSUMOWANIE

Głównym celem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna na lata 2011 – 2032” jest zaplanowanie usunięcia wyrobów azbestowych z terenu miasta i ich bezpieczne unieszkodliwienie.

W trakcie inwentaryzacji pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo – cementowych na terenie Gminy Miasta Lipna pozyskano informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych w Gminie Miasta Lipna. Na podstawie uzyskanych wyników inwentaryzacji można stwierdzić, iż na terenie Gminy Miasta Lipna znajduje się 71 128m² płyt azbestowo – cementowych, co w przeliczeniu daje 817,97 Mg.

W „Programie (...)” zawarto informacje dotyczące właściwości azbestu, jak również określono harmonogram zadań do realizacji, szacując ich koszt w rozbiciu na lata. Określone w harmonogramie zadania uwzględniają rolę samorządów gminnych, samorządu powiatowego i innych jednostek w ich realizacji. Proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do końca 2032 roku. Przyjęto harmonogram zgodny z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”. Na podstawie wyników inwentaryzacji płyt azbestowo – cementowych wykorzystywanych w budownictwie na terenie Gminy Miasta Lipna, przyjęto, iż w latach 2011 – 2015 powinno zostać unieszkodliwione 1360 m² (15,64 Mg), w etapie II w latach 2015 – 2020 – 17 15 854 m² (182,33 Mg), w etapie III – 26 957,5 m² (310 Mg) oraz w etapie IV w latach 2025 – 2032 – 26 957,5 m² (310 Mg).

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy pozwoli zminimalizować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego Programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

W opracowaniu wskazano również możliwości pozyskania środków z różnych źródeł dofinansowania akcji likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Lipna.

Przewiduje się, że w przypadku pozyskania funduszy unijnych na likwidację azbestu w następnych latach Urząd Gminy Miasta Lipna będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z terenu gminy, co jest celem Programu.

7. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 - Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.

Załącznik nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Załącznik nr 4 - Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Załącznik nr 5 - Wzór "Karty Ewidencji Odpadu".

Załącznik nr 6 - Wzór "Karty Przekazania Odpadu".

Załącznik nr 7 - Zgłoszenie przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu / usunięciu* wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 8 - Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami.

Załącznik nr 9 - Informacja z inwentaryzacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – stan na czerwiec 2011 r.

OCENA
stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾.....

Numer działki ewidencyjnej²⁾.....

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾.....

Nazwa / rodzaj wyrobu ³⁾

Ilość wyrobów ⁴⁾

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾

Grupa / Nr	Rodzaj i stan wyrobu	punkty	Ocena
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2.	Tynk zawierający azbest	30	
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)	25	
4.	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
5.	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	

6.	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7.	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8.	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
9.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10.	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2m)	15	
11.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV. Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych			
14.	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15.	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16.	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17.	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18.	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

20.	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V. Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej			
21.	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22.	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23.	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24.	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25.	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

Stopień pilności I	wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie	od 120 punktów
Stopień pilności II	wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku	od 95 do 115 punktów
Stopień pilności III	wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat	do 90 punktów

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię.....
Właściciel / Zarządca.....
(miejscowość, data).....
(adres lub pieczęć z adresem)

-
- 1) Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).
- 2) Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
- 3) Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.
- 4) Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

Załącznik nr 2

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH
WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres
-
2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
- a) osoba prawna - nazwa, adres
-
- b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
-
3. Tytuł własności
-
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
-
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
- a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾
- b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
-
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
-

.....
(podpis)

Data_____

Objaśnienia:

- ^{*)} Niepotrzebne skreślić.
- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
- 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).
- 4) Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.
- 5) Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.
- 6) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Załącznik nr 3

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH
WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

1. Miejsce, adres
2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres,
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
7. Planowane usunięcia wyrobów:
- a) sposób
 - b) przez kogo
 - c) termin
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁴⁾

.....
(podpis, data)

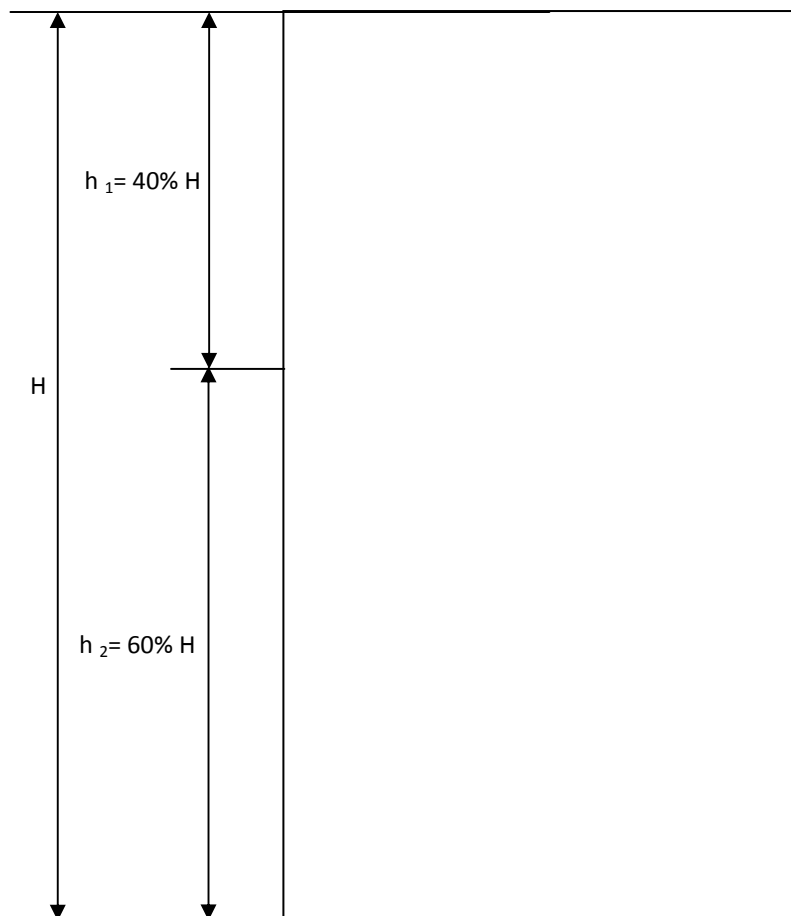
O b j a ś n i e n i a :

^{*)} Niepotrzebne skreślić.¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Załącznik nr 4

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Oznakowanie wzorowane jest na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478/EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest oraz odpady lub miejsca ich występowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiary co najmniej 5 cm wysokość (H) i 2,5 cm szerokość,
- oznakowanie powinno się składać z dwóch części:
części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
części dolnej ($h_2 = 60\% H$), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i powinien być wyraźnie czytelny,
- jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit-azbest niebieski”.

Wzór " Karty Ewidencji Odpadu"

KARTA EWIDENCJI ODPADU¹⁾					Nr karty		Rok kalendarzowy			
Kod odpadu ²⁾										
Rodzaj odpadu ²⁾										
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾										
Posiadacz odpadów ⁴⁾										
Adres posiadacza odpadów⁵⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy		
Ulica			Nr domu		Nr lokalu		Kod pocztowy			
Miejsce prowadzenia działalności⁶⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy		
Ulica			Nr domu		Nr lokalu		Kod pocztowy			
Działalność w zakresie:⁷⁾ W ☐ Zb ☐ Od ☐ Un ☐ Ok ☐										
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^{8,9)}	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg] ^{8,10,11)}	Masa przyjętych odpadów [Mg] ⁸⁾	Nr karty przekazania odpadu ¹²⁾	Gospodarowanie odpadami					
					we własnym zakresie			odpady przekazane		imię i nazwisko osoby sporządzającej
					masa [Mg] ^{8,13)}	metoda odzysku	metoda unieszkodliwiania	masa [Mg] ⁸⁾	nr karty przekazania	

						R ¹⁴⁾	D ¹⁵⁾		odpadu ¹⁶⁾	

Objaśnienia:

- 1) W przypadku wytwarzania, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów należy sporządzać osobną kartę ewidencji odpadu dla każdego miejsca prowadzenia działalności, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. W przypadku odbierania odpadów komunalnych należy sporządzić osobno kartę dla każdej gminy, z terenu której odpady komunalne są odbierane. Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.), w zakresie odpadów powstałych w wyniku demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz prowadzącego stację demontażu i prowadzącego punkt zbierania pojazdów, o których mowa w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.), w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji.
- 2) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 3) Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- 4) Podać imię i nazwisko lub nazwę posiadacza odpadów. W przypadku odbierania odpadów komunalnych posiadaczem obowiązany do wypełnienia karty ewidencji odpadu jest przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów

od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.

- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- 6) Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku posiadania decyzji na prowadzenie działalności na terenie całego kraju lub na określonym obszarze należy wskazać adres siedziby lub miejsca zamieszkania posiadacza odpadów. W przypadku przedsiębiorcy, który uzyskał zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać województwo i gminę.
- 7) Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W – wytwarzanie odpadów, Zb – zbieranie odpadów, Od – odzysk, Un – unieszkodliwianie odpadów, Ok – odbieranie odpadów komunalnych.
- 8) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 9) Nie dotyczy odpadów komunalnych.
- 10) Odpady komunalne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 11) Wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 12) Podać nr karty przekazania, na podstawie której odpad został przyjęty. W przypadku przywozu odpadów na terytorium kraju należy wpisać „Przywóz do RP”. W przypadku przyjmowania odpadów z innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu. W przypadku przyjmowania odpadów od posiadacza zwolnionego z obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów rubryka pozostaje niewypełniona.
- 13) Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie.

- 14) Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 15) Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 16) Podać nr karty przekazania odpadu, którą został przekazany innemu posiadaczowi odpadów. W przypadku wywozu odpadów poza terytorium kraju należy wpisać „Wywóz poza RP”. W przypadku przekazania odpadów osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na własne potrzeby zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach należy wpisać „Przekazane os. fiz.”. W przypadku przekazywania do innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu.

Wzór "Karty Przekazania Odpadu".

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}		Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ²⁾
Adres⁵⁾	Adres^{5,6)}		Adres⁵⁾
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6,7)}		Nr REGON ⁶⁾
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁸⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wnioskuje o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾		TAK ☐	NIE ☐
Kod odpadu ¹¹⁾	Rodzaj odpadu ¹¹⁾		
Data/miesiąc^{12,13)}	Masa przekazanych odpadów [Mg]¹⁴⁾	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy^{7,15)}	

Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu ^{4,6)}	Potwierdzam przejęcie odpadu
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis

Objaśnienia:

- 1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- 2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu.
- 3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadu jest obowiązany przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 4) Dotyczy przedsiębiorcy transportującego odpady, niebędącego posiadaczem odpadów, działającego na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu odpadów.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- 6) O ile posiada.
- 7) W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- 8) Podać adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu transportującemu odpady.

- 9) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 10) Dotyczy dokumentów wystawianych przez prowadzących odzysk lub recykling na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607, z późn. zm.).
- 11) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 12) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu.
- 13) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady temu samemu posiadaczowi odpadów.
- 14) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 15) Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

....., dnia.....

.....

.....

.....

(nazwa i adres wykonawcy prac nr telefonu)

ZGŁOSZENIE

przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu/usunięciu* wytrobów zawierających azbest.

Zgodnie z wymogami § 6 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r., **w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wytrobów zawierających azbest**

(Dz. U. z 2004 r. Nr 71 póź. 749) zgłaszam/y* rozpoczęcie prac związanych z zabezpieczeniem/usunięciem* wytrobów zawierających azbest na podstawie decyzji

.....z dnia.....

Nr zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi w.....

(rodzaj obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej)

na nieruchomości położonej w.....

przy ulicy.....nr.....,

nr ewidencyjny działki.....stanowiącej własność

.....

1. Rodzaj i nazwa wytrobu (gęstość objętościowa i ilość).....

2. Termin rozpoczęcia prac.....

3. Termin zakończenia prac.....

4. Liczba pracowników, którzy przebywać będą w kontakcie z azbestem

Zobowiązuję/my* się do przedłożenia nowego zgłoszenia w przypadku zmiany warunków prowadzenia robót.

Załącznik :

- kopia aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest;

.....

(podpis wykonawcy)

* niepotrzebne skreślić

Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami.

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka	Przelicznik na kg
W1	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	17 06 05	m ² , kg	11,2
W2	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest . Płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane w budownictwie	17 06 05	m ² , kg	11,2
W3	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Rury i złącza azbestowo-cementowe	17 06 05	mb, kg	DN50 - 3,96 DN80 - 5,80 DN100 - 8,20 DN125 - 10,65 DN150 - 13,89 DN200 - 21,86 DN250 - 31,56 DN300 - 43,78 DN350 - 59,00

				DN400 - 73,03
W4	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest	17 06 01	m ³ , kg	300
W5	Okładziny hamulcowe zawierające azbest. Wyroby cierne azbestowo – kauczukowe	16 01 11	kg	
W6	Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB)	15 02 02	kg	
W7	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Szczeliwa azbestowe	17 06 01	kg	
W8	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki	17 06 01	kg	
W9	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych	17 06 01	kg	

W10	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Papier, tektura	17 06 01	m ² , kg	1,5
W11	<i>Inne wyroby zawierające azbest, osobno nie wymienione</i>			
W11.1	Materiały izolacyjne zawierające azbest. Otuliny azbestowo-cementowe	17 06 01	mb, kg	6
W11.2	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest Kształtki azbestowo-cementowe budowlane (przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony kanałów spalin)	17 06 05	m ² , kg	15
W11.3	Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy ⁽¹⁾ inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12. Kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne	16 02 13	kg	
W11.4	Płytki PCV	17 09 03	m ² , kg	5
	Materiały izolacyjne zawierające azbest.			

W11.5	Płyty ogniochronne	17 06 01	m ² , kg	20
W11.6	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu (w tym odpady zmieszane) zawierające substancje niebezpieczne. Papy, kity i masy hydroizolacyjne	17 09 03	kg	
W11.7	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki ⁽¹⁾ . Sprzęt gospodarstwa domowego	20 01 35	kg	
W11.8	Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB). Ubrania robocze, maski, filtry zanieczyszczone azbestem	15 02 02	kg	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				

Załącznik nr 9

LIPNO											
KRÓTKA	12	219/1	X				40	40	0,46	III	GARAŻ
	10	220/1	X				3	3	0,03	III	
	15	238	X		90			90	1,04	III	
	11	240	X				10	10	0,12	III	
	8A	226/1	X				140	140	1,61	III	GARAŻ
	7	243	X		60			60	0,69	III	
	1A	246	X		60			60	0,69	III	
PROSTA	3	270/7	X		70			70	0,81	III	
ŚRODKOWA		270/3	X		60			60	0,69	III	BRAK NR
	2	279/6	X		100			100	1,15	III	
	4	279/4	X		150			150	1,73	III	
	8	249	X		61			61	0,70	III	
ŁĄCZNA	52	287/2	X		60			60	0,69	III	
SPOKOJNA	2	186	X		60			60	0,69	III	
	10	189	X				40	40	0,46	III	
CICHA	5	180	X		60			60	0,69	III	
ŚWIERKOWA	14	164	X				30	30	0,35	III	GARAŻE
LEŚNA	30	266	X				20	20	0,23	I	SKŁAD OPUSZCZONY DOM

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
LEŚNA	32	265/1	X				30	30	0,35	III	GARAŻE
	34	265/2	X				20	20	0,23	III	
	14	98	X			70		70	0,81	III	
	6	107/3	X		100			100	1,15	III	
		3095	X				60	60	0,69	III	BRAK NR
	4	108/2	X				20	20	0,23	III	
SPORTOWA	14	76/4	X		70		40	110	1,27	III	
	2	86	X		110			110	1,27	III	
	16	76/6	X		120			120	1,38	III	
	18	72/12	X		120		1	121	1,39	III	
	15	255	X		80			80	0,92	III	
	22	253/4	X				40	40	0,46	III	
	21	252/1	X		140	160	50	350	4,03	III	
		247/2	X		100			100	1,15	III	BRAK NR
		249/1	X			160		160	1,84	III	BRAK NR
		250/1	X			160		160	1,84	III	BRAK NR
AKACJOWA	15	2811	X		185			185	2,13	III	
	7	2807	X		180			180	2,07	III	
	10	2762	X				30	30	0,35	III	
	27	2814	X		90			90	1,04	III	
	23	2813	X		50			50	0,58	III	
	11	2809	X		160			160	1,84	III	
TOPOŁOWA		1865/27	X		80		100	180	2,07	III	BRAK NR
WIĄZOWA	2	3025	X		50			50	0,58	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
OGRODOWA	60	1862/1	X				50	50	0,58	III	
	81	1825/3	X		120			120	1,38	III	
	62	1866/2	X		80			80	0,92	III	
	64	1867/3	X		60		30	90	1,04	III	
	34	1838/3	X		80		120	200	2,30	III	
	37	1810/6	X		140			140	1,61	III	
OGRODOWA		1810/7	X				10	10	0,12	III	GARAŻ
	21	1804/3	X		150			150	1,73	III	
	23	1805/2	X		70		40	110	1,27	III	
	7	1802/1	X		100			100	1,15	III	
		1679/2	X				10	10	0,12	III	GARAŻ
OKRZEI	26	1872/11	X				30	30	0,35	III	
	24A	1872/10	X		70			70	0,81	III	
		1967/1	X				300	300	3,45	III	SKŁAD WĘGLOWY
BUDOWLANA	15	1982/4	X		70		20	90	1,04	III	
	17	1974/2	X		70			70	0,81	III	
OLSZOWA	5	2751	X		100			100	1,15	III	
	2	2742	X		130			130	1,50	III	
	4	2743	X		70			70	0,81	III	
	8	2744	X		80			80	0,92	III	
	7	2752	X		120			120	1,38	III	
	9	2753	X		120			120	1,38	III	
	10	1854/48	X		120			120	1,38	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
OLSZOWA	12	2740	X		170			170	1,96	III	
KASZTANOWA	9	2747	X		120			120	1,38	III	
KLONOWA	10	1839/15	X		120			120	1,38	III	
	15	2707	X		135			135	1,55	III	
	13	2708	X		260			260	2,99	III	
		2701	X		190			190	2,19	III	BRAK NR
	2	2757	X		150			150	1,73	III	
DĘBOWA	7	2775	X		120			120	1,38	III	
	10	2714	X		150			150	1,73	III	
	13	2773	X		160			160	1,84	III	
	16	2711	X		110			110	1,27	III	
	17	2770	X		170			170	1,96	III	
	20	2699	X		150			150	1,73	III	
DĘBOWA	25	1844/3	X		120			120	1,38	III	
	32	2264/4	X		185			185	2,13	III	
MODRZEWIOWA	2	2785	X		120			120	1,38	III	
	6	2723	X		160			160	1,84	III	
	4	2724	X		140			140	1,61	III	
	5	2725	X		150			150	1,73	III	
BUKOWA	22	2780	X		120			120	1,38	III	
		2790	X				80	80	0,92	I	BRAK NR
	20	1855/10	X		120			120	1,38	III	
GRABOWA	5	2737	X		130			130	1,50	III	
	7	2738	X		110			110	1,27	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
GRABOWA	8	2794	X		60			60	0,69	III	
	10	2795	X		60			60	0,69	III	
DOBRZYŃSKA	7	1795/1	X				50	50	0,58	III	
		1674/1	X				150	150	1,73	III	BRAK NR
	11	1796/3	X		70			70	0,81	III	
	13	1797		X	80			80	0,92	I	ZŁY STAN
	15	1799/2	X		60			60	0,69	III	
		1679/2	X				800	800	9,20	III	FIRMA STAL IMPORT
	19D	1834/9	X		120			120	1,38	III	
	16A	1719	X		80			80	0,92	III	
	14A	1718/2	X				250	250	2,88	III	
	29	1848/16		X	100			100	1,15	II	
SIERPECKA	7	114/2	X				60	60	0,69	III	
	4	197	X				50	50	0,58	III	
	3B	103/2	X		140			140	1,61	III	
	3	100/1	X				50	50	0,58	III	WIATA
		194	X				60	60	0,69	III	BRAK NR
KOLEJOWA	6	625	X		160			160	1,84	III	
		2692/3	X		300			300	3,45	I	PKP
KOLEJOWA		2692	X		160			160	1,84	I	PKP
		631/2	X				50	50	0,58	II	STACJA PALIW
ROLNA	9	1597/2	X		60			60	0,69	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m2]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
ROLNA	1	1583/5	X				15	15	0,17	III	
	3	1583/13	X		60			60	0,69	III	
	5	1592/2	X				100	100	1,15	III	
	20	265/15	X		70			70	0,81	II	
	13A	1610/1	X		120			120	1,38	III	
WŁOCŁAWSKA	15	1578/2	X		240			240	2,76	II	
	2	1537/2	X		180			180	2,07	III	
	8	1528	X				60	60	0,69	III	
	11	1565/5	X		85			85	0,98	III	
	17	3029/1	X		240			240	2,76	III	
	26	1507	X		90			90	1,04	III	
	38	1543/4	X		185			185	2,13	III	
	31	2284	X		80			80	0,92	III	
	35	2286/2	X		120			120	1,38	III	
	40	1543/5	X			350	500	850	9,78	III	
	14	1525	X		60			60	0,69	III	
	20	193	X		160			160	1,84	III	
		1423/4	X		160			160	1,84	III	BRAK NR
		1419/2	X			250		250	2,88	III	BRAK NR
	55	2296	X		90		44	134	1,54	III	
11 LISTOPADA	18	1397	X		175			175	2,01	III	
	16	1396/1	X		120			120	1,38	III	
	11	2239/2	X				80	80	0,92	III	WIATA
	12	1393/4	X				20	20	0,23	I	WIATA

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
11 LISTOPADA	8	1389/1	X		80		60	140	1,61	I	ZŁY STAN
	4A	1387	X		80			80	0,92	III	
	4	1384/5	X		120			120	1,38	III	
	5	176/4	X		180			180	2,07	III	
	3	1668	X		220			220	2,53	III	
	5A	1676	X		100			100	1,15	III	
ŻEROMSKIEGO	9	2231/1	X		120			120	1,38	III	
	6	1566/2	X		80			80	0,92	III	
	10	1569	X		70			70	0,81	III	
	13	2232	X		80			80	0,92	III	
	15	1701/1	X		120	160		280	3,22	III	
	13A	1703/1	X		120			120	1,38	III	
	22	1575	X		80			80	0,92	III	
	17A	1711/1	X		120			120	1,38	III	
	21C	1726/4	X		120			120	1,38	III	
	23	2229/2	X			200	60	260	2,99	III	
	25	1731	X		160			160	1,84	III	
	27A	1739/1	X		120		160	280	3,22	III	
	27	1739/1	X		160		40	200	2,30	III	
	31	1746/4	X		120			120	1,38	III	
	22B	1576/1	X				120	120	1,38	III	
	15A	1705	X		120	180		300	3,45	III	
KŁOKOCKA	7	1700/5	X		80			80	0,92	III	
MICKIEWICZA	17	1297/1	X		600			600	6,90	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m2]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
MICKIEWICZA	9	138/1	X				20	20	0,23	III	GARAŻ
	11A	138/4	X		250		20	270	3,11	II	SKŁAD
	22	441/8	X		600			600	6,90	III	
	24	441/5	X		600			600	6,90	III	
	27	1356/1	X		300			300	3,45	III	
	29	1363	X		350			350	4,03	III	
	44	440	X		250			250	2,88	III	
	42A	445/5	X		230			230	2,65	III	
MICKIEWICZA	50	427	X		380			380	4,37	III	
	52	426/2	X		380			380	4,37	III	
	45	1390	X		200			200	2,30	III	
	58	422	X		180			180	2,07	III	
	48	437	X		80			80	0,92	III	
	36	449/1	X		240			240	2,76	III	
	34	450/1	X		240			240	2,76	III	
	32	451/1	X		240			240	2,76	III	
KOŚCIUSZKI	2	1356/1	X		250			250	2,88	III	
	11	1307/2	X		300			300	3,45	III	
JASTRZĘBSKA	21	65/4	X		180			180	2,07	III	
	14	619	X		150		40	190	2,19	III	
	22	96/1	X		160			160	1,84	III	
RAPACKIEGO	2	1284/10	X		250			250	2,88	III	
	4	1287/1	X		250			250	2,88	III	
3 MAJA	4	775	X		200			200	2,30	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
3 MAJA	5	350/4	X		600			600	6,90	III	
	11	138/5	X		700			700	8,05	III	
	17	124/2	X		60			60	0,69	III	
	17	132/1	X		270			270	3,11	III	
	31	82	X		200			200	2,30	III	
	32	747/9	X				600	600	6,90	III	FIRMA AGROMLECZ
	28	750/8	X		120			120	1,38	III	
	29	83	X				200	200	2,30	III	
	41	74/23	X		90			90	1,04	III	
	20	753/2	X		400			400	4,60	III	
SZKOLNA	15	2328	X		100			100	1,15	III	
	29	1331	X				90	90	1,04	III	
	6A	1218/1	X		120			120	1,38	III	
	31	1322	X		65		40	105	1,21	III	GARAŻ
SZKOLNA		1321/3	X				43	43	0,49	III	BRAK NR
DOLNA	15	2064	X		80			80	0,92	III	
	10A	2018/5	X		80			80	0,92	III	
	14A	2025	X		80			80	0,92	III	
	2A	2027	X		50			50	0,58	III	
		2072	X		80			80	0,92	I	ZŁY STAN - ROZBIÓRKA
WSCHODNIA	12	2180/1	X				60	60	0,69	III	
	11	2182	X		160		30	190	2,19	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
WSCHODNIA	10	2183	X		160	300		460	5,29	III	
	9	2184	X		160		80	240	2,76	I	ZŁY STAN
	8	2185	X		140	160	120	420	4,83	III	
	6	153/1		X	120	140	70	330	3,80	III	20m2 GARAŻ + 50m2 SKŁAD(70)
	4	2156	X				300	300	3,45	III	
	5	2176/1	X		160			160	1,84	III	
	3	5155	X		140	180	120	440	5,06	III	
	2	1211	X		160	200	250	610	7,02	III	
GÓRNA	40	2125/20	X		80	200	150	430	4,95	III	
	1	1082	X		70			70	0,81	III	
	2	1152	X		120			120	1,38	III	
	3	1093	X		150			150	1,73	III	
	4	1155	X		120			120	1,38	III	
	11	1094	X		60			60	0,69	III	
	12A	1166	X				60	60	0,69	III	
	13	1095	X		80			80	0,92	III	
	17	1098	X		100			100	1,15	III	
	23	1099	X		100			100	1,15	III	
	29C	1102/3	X		80			80	0,92	III	
	30	1173	X		80			80	0,92	III	
	34	1176/1	X				150	150	1,73	III	
	33	1105	X		120			120	1,38	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
GÓRNA	35	1106	X		140			140	1,61	III	
	41	1110/14	X				150	150	1,73	III	
	43	110/13	X		200			200	2,30	III	
BOCZNA	7	2105/1	X		60			60	0,69	I	ZŁY STAN
	12	2087	X		60			60	0,69	III	
	22	2918	X		50			50	0,58	III	
	30	2096/6	X		100			100	1,15	III	
	34	2100/3	X		100			100	1,15	III	
	30A	2097	X		80			80	0,92	III	
SKALNA	1	2949	X		100			100	1,15	III	
	2	2954	X		100			100	1,15	III	
POLNA	10	838/2	X		140			140	1,61	III	
	4	837	X		120			120	1,38	III	
	4A	837	X		96			96	1,10	III	
	13	796	X		220			220	2,53	III	
	19	799/1	X		60			60	0,69	III	
	21	800	X		120			120	1,38	III	
	12A	836	X		80			80	0,92	III	
	37	2692/12	X				40	40	0,46	III	
STUDZIENNA	8	875/21	X		160			160	1,84	III	
WAPIENNA GÓRA	16	954	X		60			60	0,69	III	
	14	955	X		50			50	0,58	III	
ŹRÓDLANA	15	865/2	X		100			100	1,15	III	
	1	845	X		80			80	0,92	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
ŻRÓDLANA	6A	901/1	X		80			80	0,92	III	
	6B	855	X				40	40	0,46	III	
	8	915	X				20	20	0,23	III	
	21	869/8	X		120			120	1,38	III	
	17	866/2	X				20	20	0,23	III	
	3	866	X				20	20	0,23	III	
	41	905/7	X		80			80	0,92	III	
WOJSKA POLSKIEGO	4	723/3	X			500	180	680	7,82	III	
	1	1147/2	X		120	160	180	460	5,29	III	
	1A	1148/2	X		220			220	2,53	III	
	3	1146/1	X		140	220		360	4,14	III	
	5	1145	X		80	250		330	3,80	III	
	7	1141/1	X		60			60	0,69	III	
	9	1141/2	X	X		160	80	240	2,76	III	
	12	624/2	X		120			120	1,38	III	
		742/2	X				20	20	0,23	III	BUDKA (SKLEPIK)
SKĘPSKA	33A	1031/4	X		90			90	1,04	III	
	28A	1119/2	X		60			60	0,69	III	
	28	1118/2	X		50			50	0,58	III	
	27	1024/2	X				250	250	2,88	III	
	25	1023/3	X		60			60	0,69	III	
	18A	1111	X			200		200	2,30	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
SKĘPSKA	16B	1110/3	X		80			80	0,92	III	
	16	1110/16	X		80	140		220	2,53	III	
	10	1078/3	X		120			120	1,38	III	
	9	992/33	X			180		180	2,07	III	
	6A	1075/3	X		80			80	0,92	III	
	4	1074	X		60			60	0,69	III	
	3	996/3	X				30	30	0,35	III	
	1A	995/2	X		60			60	0,69	III	
	2	1073	X		60			60	0,69	III	
WIŚNIOWA	11	1474	X				40	40	0,46	III	
		1414/5	X				40	40	0,46	III	BRAK NR
WIŚNIOWA	21	2489	X		70			70	0,81	III	
	14	2454/1	X		80			80	0,92	III	
KONWALIOWA	1	2452	X		80			80	0,92	III	
		2441	X				10	10	0,12	III	GARAŻ
ASTRÓW	6	2449	X		70			70	0,81	III	
	5	2435	X				10	10	0,12	III	GARAŻ
	9	2433	X				10	10	0,12	III	GARAŻ
RÓŻANA	12	2393/1	X		70		50	120	1,38	III	
	29	2409	X		70			70	0,81	III	
	23	2413	X		90			90	1,04	III	
	21	2414	X		90			90	1,04	III	
	28	2402	X		80			80	0,92	III	
	19	2439/1	X		40			40	0,46	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
RÓŻANA	17	2439/2	X		40			40	0,46	III	
	10	2393/2	X		60		30	90	1,04	III	
	15	2440/1	X		70			70	0,81	III	
	6	2391	X		60			60	0,69	III	
	4	2444/1	X		60			60	0,69	III	
	2	2445	X		60			60	0,69	III	
LIPOWA	11	2415	X				10	10	0,12	III	GARAŻ
	10	2426	X				10	10	0,12	III	GARAŻ
JAGODOWA	35	2481	X		70			70	0,81	III	
	23	2487	X		90			90	1,04	III	
	31	2483	X		80			80	0,92	III	
	33	2482	X		80			80	0,92	III	
	37	2480	X		80			80	0,92	III	
DEKERTA	22	1226/	X		100			100	1,15	III	
	23	1227/2	X		160			160	1,84	III	
	24	1229/6	X		120			120	1,38	III	
	24A	1229/6	X		120			120	1,38	III	
DEKERTA	29	1233/5	X		60			60	0,69	III	
	13	1286	X		250			250	2,88	III	
	6	1280/1	X		350			350	4,03	III	
	1	1276	X		160			160	1,84	III	
	1	2257	X		120			120	1,38	III	
	12	2266	X		120			120	1,38	III	
WODNA	2	1229/1	X		120			120	1,38	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m2]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
MOKRA	2	1265/1	X		90		40	130	1,50	III	
KILIŃSKIEGO	4	1269/1	X		80			80	0,92	III	
	7	1239	X		190			190	2,19	III	
	8	1270/1	X				10	10	0,12	III	
	13	1241/1	X		120			120	1,38	III	
	15	1244/2	X		160			160	1,84	III	
	20	2310	X		100		40	140	1,61	III	
	16	2308	X		180			180	2,07	III	
	28	1319/9	X		160		180	340	3,91	III	
	30	1321	X				60	60	0,69	III	
	31	1254/1	X		110			110	1,27	III	
	17	1245	X		50			50	0,58	III	
	22	1317	X		70			70	0,81	III	
	33	1254/2	X		120			120	1,38	III	
	27	1250/4	X		160			160	1,84	III	
	12A	1272	X		120			120	1,38	III	
	12	1272	X				20	20	0,23	III	
POLARNA	2	2337	X		90			90	1,04	III	
	1	2319	X		80			80	0,92	III	
	10	2326	X				1	1	0,01	III	DASZEK
PIŁSUDZKIEGO	21	1775	X		350			350	4,03	III	
	24	1365/4	X		80			80	0,92	III	
	30	1370/1	X		180			180	2,07	III	
	25	1785/5	X		180			180	2,07	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
PIŁSUDZKIEGO	27	1786/1	X		60			60	0,69	III	
	36	1380	X		160			160	1,84	III	
	29	1787/2	X		160			160	1,84	III	
	31	1788/2	X		250			250	2,88	III	
	35	1790/8	X		90			90	1,04	III	
	13	1338/2	X		250			250	2,88	III	
	10	1303/4	X		90			90	1,04	III	
	7	1335/5	X		80			80	0,92	III	
	12	1303/3	X		300			300	3,45	III	
	9	1336	X		300			300	3,45	III	
	18	1307/1	X		160			160	1,84	III	
	5A	1334	X		60			60	0,69	III	
	10A	1303/4	X		60			60	0,69	III	
STASZICA	5	1376/4	X		100			100	1,15	III	
PRZEKOP		1301/4	X		400			400	4,60	III	BRAK NR
RAPECKIEGO	6	1288	X		140			140	1,61	III	
	4	1287/1	X		60			60	0,69	III	
	2	1284/10	X		120			120	1,38	III	
	1	1274/5	X		80			80	0,92	III	
MIESZKA	1A	787/5	X		60			60	0,69	III	
PIASTÓW	3	786/3	X		100			100	1,15	III	
	19	796	X		60			60	0,69	III	
KRZYWOUSTEGO	2	798/2	X		60			60	0,69	III	
	4	798/3	X				20	20	0,23	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
POZIOMKOWA	36	2501	X		60			60	0,69	III	
	34	2502	X		60			60	0,69	III	
	13	2532	X		60			60	0,69	III	
	15	2531/2	X		50			50	0,58	III	
	16	2511	X		60			60	0,69	III	
POZIOMKOWA	17	2530	X		50			50	0,58	III	
	21	2527	X		120		40	160	1,84	III	
	23	2526	X		80			80	0,92	III	
	35	2521	X		60			60	0,69	III	
	37	2520	X		60			60	0,69	III	
	38	2499	X		80			80	0,92	III	
	31	2522	X		20			20	0,23	III	
	28	2505	X		60			60	0,69	III	
MALINOWA	9	2591	X				40	40	0,46	III	
	1	2595	X		100			100	1,15	III	
OS. SIKORSKIEGO	5	760/18		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
	6	760/20		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
	7	760/23		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
	8	760/24		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
	9	760/24		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
OS. SIKORSKIEGO	10	760/16		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
	11	760/16		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
	12	760/16		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
	13	760/17		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
	14	760/21		X	100			100	1,15	III	ELEWACJA-BLOK
JABŁONIOWA	14	2610	X		100		30	130	1,50	III	
	6	2605	X		90		40	130	1,50	III	
	19	2571	X		90			90	1,04	III	
JABŁONIOWA	20	2550	X		70			70	0,81	III	
	22	2549	X		80			80	0,92	III	
	26	2547	X		80			80	0,92	III	
	30	2545	X		90			90	1,04	III	
	35	2563	X		120			120	1,38	III	
	41	2560	X		100			100	1,15	III	
	49	2556	X		90			90	1,04	III	
	51	2555	X		80			80	0,92	III	
	57	2552	X		80			80	0,92	III	
TULIPANOWA	4	2654	X		80			80	0,92	III	
	15	2624	X		80			80	0,92	III	
CHABROWA	3	2626	X				30	30	0,35	III	GARAŻE

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
CHABROWA	4	2620/2	X		80			80	0,92	III	
	2	2622	X		80			80	0,92	III	
ŚLIWKOWA	6	2645	X		80			80	0,92	III	
SIERAKOWSKIEGO	47A	2390	X		80			80	0,92	III	
	47	1450/6	X		60			60	0,69	III	
	49	2393/2	X		70			70	0,81	III	
		2394	X		70		40	110	1,27	III	
	61	2673/13	X				40	40	0,46	III	ZAKŁAD FRYZJERSKI
	18	384	X		60			60	0,69	III	
	18A	385	X		100		100	200	2,30	III	
	29	1484	X		70			70	0,81	III	
	33	1482	X		60			60	0,69	III	
	37	1463	X		60			60	0,69	III	
	43	1459/1	X		100			100	1,15	III	
	6B	392/3	X		300			300	3,45	III	
	6A	392/5		X	300			300	3,45	III	
	6E	392/1	X		400			400	4,60	III	
	6	-	X		60			60	0,69	III	
WIEJSKA	1	132/8	X			160		160	1,84	III	
	2	117	X		80	400	150	630	7,25	III	
	8	115	X		80	160		240	2,76	III	
		111/8	X		70		70	140	1,61	III	BRAK NR
		112/8	X		90	180		270	3,11	III	BRAK NR

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
WIEJSKA		116	X		80	500		580	6,67	III	BRAK NR
WSPÓLNA	2A	1524/1	X		90			90	1,04	III	
	2	1523	X		80			80	0,92	III	
	4	1521	X		60			60	0,69	III	
	9	1498	X		60		10	70	0,81	III	GARAŻ
	11	1497	X		70			70	0,81	III	
MIEDZIANA	1	417/3	X		80			80	0,92	III	
	5C	417/7	X		80			80	0,92	III	
	5A	417/8	X		80			80	0,92	III	
CIEGIELNA	6	431	X		70			70	0,81	III	
	8	430	X		60			60	0,69	III	
WYSZYŃSKIEGO	1	348/8	X		160			160	1,84	III	
	4	208/3	X		90			90	1,04	III	
	9	344/8	X		50			50	0,58	III	
	6	206/3	X		90			90	1,04	III	
	14	315	X		60			60	0,69	III	
	16	199	X		60			60	0,69	III	
	15	341	X		60			60	0,69	III	
	26	175	X		140			140	1,61	III	
	41A	225/2	X		150			150	1,73	III	
	43	224/2	X		140			140	1,61	III	
	44	140/2	X		700			700	8,05	III	
	42	141/4	X		50			50	0,58	III	
	42A	141	X		130			130	1,50	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
WYSZYŃSKIEGO	47	221/5	X		120			120	1,38	III	
		114/26	X				50	50	0,58	I	WIATA -ZŁY STAN
		114/32	X		100			100	1,15	III	BRAK NR
GRANITOWA	7	2941	X		50		30	80	0,92	III	
POŁUDNIOWA	2	1122	X		120			120	1,38	III	
22 STYCZNIA	85	974/2	X		100			100	1,15	III	
	22	1048	X				60	60	0,69	III	
	9	830	X		150			150	1,73	III	
	18	1046	X		100			100	1,15	III	
	24	1049	X		80			80	0,92	III	
	34/1	1053/2	X		30			30	0,35	III	
	36	1054	X		120			120	1,38	III	
	38	3110	X		120			120	1,38	III	
	40	1056	X		2			2	0,02	III	
	41	905/5	X		100			100	1,15	III	
	42	1057	X		110			110	1,27	III	
	44	1059/4	X		70			70	0,81	III	
	59	943	X		10			10	0,12	III	
	61	947	X		30			30	0,35	III	
	67	961	X		10			10	0,12	III	
	73	964/1	X		50			50	0,58	III	
	73A	964/3	X		80			80	0,92	III	
	79	969	X		50			50	0,58	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
ŁĄKOWA		2023/11	X			200		200	2,30	III	BRAK NR
	1	2018/2	X				300	300	3,45	III	
	7	2020/1	X		60			60	0,69	III	
	9	2020/2	X		90			90	1,04	III	
	11	2023/2	X		140			140	1,61	III	
DOLNA	12E	2023/5	X		120			120	1,38	III	
	1	1153	X		120			120	1,38	III	
	3	1158	X		140			140	1,61	III	
DOLNA	4A	2011/4	X				22	22	0,25	III	
	5	1156	X		100			100	1,15	III	
	6	2015	X		70			70	0,81	I	ZŁY STAN
	9A	28/74	X				180	180	2,07	III	
	10	2018/4	X				180	180	2,07	III	
	12B	2023/1	X		120			120	1,38	III	
	17B	2885	X				200	200	2,30	III	
	23	2061/1	X				150	150	1,73	III	
	25	2073	X				200	200	2,30	III	
	25A	2880	X				200	200	2,30	III	
	33	2241	X				140	140	1,61	III	
BRZOZOWA	7	2719	X		150			150	1,73	III	
PIASKOWA	5	2920	X		100			100	1,15	III	
TRAUGUTTA	8	788	X		110			110	1,27	III	
NARCYZOWA	4	269/1	X		60			60	0,69	III	
	8	1480/1	X		150			150	1,73	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m2]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
NARCYZOWA	10	1479	X		110			110	1,27	III	
	16	1457/5	X		80			80	0,92	III	
	17	2587/3	X		80			80	0,92	III	
	1	2602	X		90			90	1,04	III	
	18	1457/4	X		80			80	0,92	III	
OS. M.C. SKŁODOWSKIEJ	6	1937/13	X		175			175	2,01	III	
	7	1937/14	X		175			175	2,01	III	
	8	1937/15	X		175			175	2,01	III	
	9	1937/27	X		175			175	2,01	III	
	12	1937/1	X		175			175	2,01	III	
	13	1937/2	X		175			175	2,01	III	
	22	1937/11	X		175			175	2,01	III	
	23	1937/12	X		175			175	2,01	III	
PODGÓRNA	2	2845	X		185			185	2,13	III	
	6	2842	X		50			50	0,58	III	
	12	2839	X		50			50	0,58	III	
	14	2838	X		160			160	1,84	III	
	16	2837	X		100			100	1,15	III	
	29	2856	X		150			150	1,73	III	
	39	2851	X		120			120	1,38	III	
	43	2849	X		150			150	1,73	III	
CIASNA	1	137	X		50			50	0,58	III	
	2	138	X				20	20	0,23	III	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA LIPNO											
ADRES NIERUCHOMOŚCI			OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
ULICA	NR	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Mg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
			FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
CIASNA		138/5	X		900			900	10,35	II	SPÓŁDZIELNIA KOMINIARZY
		133/1	X				20	20	0,23	III	
		123/3	X		50			50	0,58	III	
STODÓLNA		774	X				20	20	0,23	III	GARAŻ

8. BIBLIOGRAFIA

1. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – przyjęty przez Radę Ministrów RP w dniu 14 maja 2002 r.
2. Gminny Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Miasta Lipno na lata 2008 – 2013 - aktualizacja
3. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Lipno
4. Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla powiatu lipnowskiego na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016
5. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032,
6. Informator o zadaniach jednostek samorządu terytorialnego dla realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” - materiał przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005,
7. www.mgip.gov.pl
8. www.polskabezazbestu.pl